

Oslo kommune
Bydel Østensjø
Bydelsadministrasjonen

Vedleggshefte 3/05

Møte: Bydelsutvalget
Møtested: Bølerlia 2
Møtetid: mandag 02. mai 2005 kl. 18.30
Sekretariat: Erik Johnsen

Saksnr	Sakstittel- Dokumentbeskrivelse	Dokumentnr
Sak 53 /05	Prosjekt forebyggende hjemmebesøk og trygghetsavtale	200400471-18
	- Prosjektrapport 80+	
Sak 54 /05	Søknad om navneendring på del av vei for å hedre Erling Bjørkvangs innsats	200401408-8
	- Søknad om navneendring på del av vei for å hedre Erling Bjørkvangs innsats	
Sak 55 /05	Reglement for bydelene - § 2.6 lokal klagenemnd	200400168-8
	- Brev fra Bystyrets Finanskomite	
	- Vedtak sak 127/04 AU	
Sak 56 /05	Atkomst nye Trasophallen	200400847-8
	- Atkomst Nye Trasopphallen	
Sak 57 /05	Barnhager - full behovsdekning, status april 2005	200400377-56
	- TABELL-Full bhgdekning status april 2005	
Sak 59 /05	Konkurranseutsetting, region nordøst/Grovdalen og region sør	200400088-14
	- Konkurranseutsetting, region nordøst/Grovdalen og region sør	
Sak 60 /05	Tidsbegrenset prolongering av prøveordningen med driftsstyrer i grunnskolen	200400006-27
	- Tidsbegrenset prolongering av prøveordningen	
Sak 61 /05	Regjeringens handlingsplan for økt tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne	200500322-2
	- Plan for universiell utforming innen viktige samfunnsområder	

Prosjektrapport

Forebyggende hjemmebesøk og trygghetsavtale.

Innholdsfortegnelse

Forord	1
Milepælplan	2
Økonomi og ressursbruk	4
Resultat	5
Vurdering og anbefalinger	5

Forord

Omsorgskomiteen vedtok følgende i sak 80/04 forebyggende hjemmebesøk og trygghetsavtale.

"Omsorgskomiteen slutter seg til forslag fremmet av Tore Lundberg (A). Administrasjonen setter i gang forberedende arbeid. Et revulert forslag settes opp i første Bu møte i 2005".

Videre vedtok Bydelsutvalget i sak 13/05 følgende:

- Milepæl plan som beskrevet i saken tas til etterretning.
- Resultat av prosjektet med videre anbefalinger legges frem for bydelsutvalget i mai 2005.
- Kr 200 000 avsatt til " utvidet eldreveiledning " settes av til forprosjekt og eventuell videreføring av prosjektet i 2005.

Bydelsutvalget vedtok enstemmig i sak 116/04 et samarbeidende forslag fra AP/SV H og FRP om forebyggende hjemmebesøk for eldre over 75 år med det utgangspunkt å utarbeide retningslinjer for en trygghetsavtale.

I tilknytning til budsjettbehandlingen for 2005 ble det vedtatt å sette i gang et prøveprosjekt for de over 80 år, selv om utgangspunktet var 75 år.

Målet er å øke tryggheten for eldre gjennom tilbud om trygghetsavtale. Prosjektet skal kunne danne grunnlag for en klargjørelse om hva som bør gjøres videre

Omsorgskomiteen støtter den fremlagte plan.

Når det gjelder den økonomiske driften av prosjektet, har administrasjonen foreslått å bruke de kr.200.000 som Bydelsutvalget har vedtatt skal brukes til eldresentrene for gjennomføring av en utvidet eldreveiledning. Forutsetningen i vedtaket var at administrasjonen skulle fordele midlene etter aktivitet som legges opp ved de enkelte eldresentrene.

Da eldresentrene vil være berørt på en eller annen måte i gjennomføring av planen, mener omsorgskomiteen at midlene kan brukes til dette prosjektet.

Omsorgskomiteen regner med et nært samarbeid mellom eldresentrene og frivillighetssentralene.

Målet med prosjektet er å øke tryggheten for eldre gjennom tilbud om trygghetsavtale. Prosjektet skal kunne danne grunnlag for en klargjøring for hva som bør gjøres videre. Hensikten er å forebygge utrygghet og sosial isolasjon. Gjennom forebyggende hjemmebesøk vil en prøve å nå denne målgruppen. Det er et ønske om å gi et tilbud om forebyggende hjemmebesøk til alle innbyggere over 80 år i Bydel Østensjø, som ikke har eller benytter offentlig tjenester, men som har behov for "større" trygghet.. dette er en tjeneste som normalt ikke er en del av ordinære tjenester/oppgaver

Prosjekt-/ arbeidsgruppe:

1. Heidi Karsrud, prosjektleder
2. To sosionomstudenter i praksis ved Manglerud eldresenter fra 10.01.05 til 04.03.05.
Disse fulgte prosjektleder
3. Styreleder for Manglerud frivillighetssentral 20 % (mot lønn en dag per uke i prosjektperioden)
4. 6 prosjektmedarbeidere som kryssjekket lister, for å få oversikt over hvem som hadde hjemmetjenester.
5. Lederne på Bøler seniorsenter og Oppsal eldresenter har bistått noe

Milepælplan

Forberedelse:

Aktivitetsplan og milepæler for ble godkjent av BU den 14. februar 2005.

Nr	Milepæler	Januar			Februar				Mars				April			Ansvar
		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
1	Informasjon og dialog med eldresentre og frivillighetssentralene															Prosjektleder
2	Kunngjøring med invitasjon til deltagelse															Prosjektleder
3	Utvalget trekkes															Prosjektleder
4	Intervju skjema er godkjent															Avdelingssjef
5	Invitasjonsbrev er sendt ut															Prosjektleder
6	Avtale tid for hjemmebesøk															Prosjektleder
7	Utføre intervju												påske			Prosjektleder
8	Presentere resultatet															Prosjektleder
9	Anbefalinger oversendes BU															Bydelsdirektør

Milepæl 1 Informasjon og dialog

11. januar: Informasjon- og dialogmøte i administrasjonene med ledere av eldresentre og frivillighetssentraler. Det ble avtalt at en skisse og aktivitetsplan skulle lages til torsdag 13. januar.

Milepæl 2 Kunngjøring med invitasjon til deltagelse

26. januar: Prosjektet ble kunngjort i Norstrand Blad, med invitasjon til deltagelse. Annonsen ble hengt opp på eldresentrene og frivillighetssentralene. Det ble det holdt et allmøte i Manglerud kirke torsdag 3. februar, med 75 personer tilstede.

Milepæl 3 Utvalget trekkes

Liste fra folkeregisteret over navn og adresse til alle eldre i Bydel Østensjø ble benyttet. Manglerud-, Bøler og Oppsal eldresenter får disse listene fra Folkeregisteret. Alle personer i alderen 80 år (80 år inneværende år) og eldre ble merket, **totalt 2850 personer**, fordelt på 1002 personer i Manglerud -, 1099 på Oppsal - og 749 på Bøler distriktet.

21. januar: Merking og telling av personer på 80 år eller eldre i Manglerud distriktet ble utført av sosionomstudentene. Styrere ved Oppsal eldresenter og Bøler seniorsenter merket og talte opp for sine distrikt. De to permene var ferdig gjennomgått og ble hentet i administrasjonen fredag.

24. og 25. januar: 6 prosjektmedarbeidere ble kryssjekket listene over de som hadde tjenester og de som var over 80 år. Innbyggere som hadde pleie- og omsorgstjenester, bortsett fra IT-kort, ble merket av og tatt ut av utvalget. **1031 personer hadde slike tjenester** (360 i Manglerud-, 414 i Oppsal- og 257 i Bøler distrikt.) Deretter satt en igjen med et utvalg på **1819 personer over 80 år som ikke har tjenester** og er bosatt i Bydel Østensjø (642 i Manglerud-, 685 i Oppsal- og 492 i Bøler distrikt). Gerica konsulent bisto med utskrift av oversikt over brukere av tjenester

25. og 26. januar: Av utvalget på 1031 som en satt igjen med ble hver 11 person plukket ut, til sammen 100 personer (34 fra Manglerud-, 33 fra Bøler- og 33 fra Oppsal distrikt). En liste over navn, adresser og telefonnumre ble laget.

Milepæl 4 Intervjuskjema er godkjent

27. januar: Prosjektleder utarbeidet i samarbeid med studentene, forslag til informasjonsskriv til de 100 som skulle besøkes og samtykkeskjema som de besøkte skulle underskrive på og en sjekklister for bruk ved besøket (se vedlegg). Disse ble godkjent av avdelingssjef. Det ble i arbeidet tatt spesielt hensyn til at hjemmebesøkene ikke måtte skape feil forventninger om offentlige tjenester, eller faste trygghetsavtaler. Videre ble de også tilpasset målgruppen med tanke på utforming, og valg av ord og vendinger.

Videre i forberedelsesperioden beregnet sosionomstudentene i samarbeid med prosjektleder estimat for tidsbruk knyttet til besøkene i forhold til antall mennesker som ville takke ja til besøk. Et prøvebesøk ble gjennomført den 19 januar hos en frivillig, for å kartlegge hvor lang tid et besøk ville ta inklusive etterarbeid.

Milepæl 5: Invitasjonsbrev er sendt ut

27. januar: Informasjonsbrevet, samtykkeskjema og sjekklister til hjemmebesøk er sendt ut til de 100 utvalgte. I informasjonsbrevet ble det informert om at de ville bli kontaktet, fortrinnsvis per telefon innen ca en uke.

Milepæl 6: Avtale tid for hjemmebesøk

4. - 25. februar: Alle som hadde fått brev ble til ringt. 24 personer ønsket besøk. 64 personer takket nei og 12 personer fikk en ikke tak i pga sykehusopphold, lang ferie i Syden, Danmarkstur, ombygging i leiligheten etc. Disse forklaringene fikk vi av pårørende, naboer, andre eldresentra og lignende. Av de som takket nei, var den gjennomgående årsaken at de følte at de ikke hadde behov for hjemmebesøk. Forklaringer var at de ikke følte seg verken ensomme, mentalt eller fysisk dårlig. Andre grunner til at de takket nei, var mangel på tid og at de rett og slett ikke ønsket besøk.

Milepæl 7 Utføre intervju

4. – 25. februar: Det ble gjennomført 24 besøk. Studentene utførte intervjuene med oppfølging og veiledning av prosjektleder. Styreleder Norsk folkehjelp tok også noen hjemmebesøk.

Fire personer har selv ringt og ønsket besøk fra oss, etter saken i Norstrandsblad, hvor folk ble oppfordret til å gjøre dette. Det viser seg at alle disse fire er registrert i tjenesteapparatet med vedtak som hjemmehjelp, hjemmesykepleie, praktisk bistand, dagsenter og lignende.

En rapport ble skrevet mer eller mindre umiddelbart etter hjemmebesøk, med opplysninger om hvem som ble besøkt, hvem som besøkte, adresse, dato, et sammendrag av besøket og en kortfattet konklusjon. Denne konklusjonen inneholdt i hovedsak opplysninger om vedkommende ønsket trygghetsavtale, og hvorvidt personen var henvist til Bestillerkontoret. Denne fungerer også som en bekreftelse på at besøket er gjennomført. En brukte alt fra et kvarter til flere dager på å skrive en rapport med konklusjon og med å følge opp saker.

En person ble fulgt opp med "trygghetsavtale" (nå i form av løse avtaler; transport til og fra eldresenteret, og vi søker etter en besøksvenn til personen. Hvis prosjektet videreføres kalles disse avtalene samlet en trygghetsavtale.)

Allt etterarbeid ble registrert.

To av de besøkte visste om andre som kunne trenge besøk fra oss. Det var generelt god støtte for prosjektet blant de besøkte. De satte pris på at noen brydde seg og ville besøke dem. Et ektepar mente dette absolutt burde bli fast, og poengterte at besøkene burde skje jevnlig, ikke bare en gang hvert jubelår, grunnet eldres spesielt raskt skiftende helsetilstand.

Milepæl 8 Presentere resultatet

18. mars: Oppstilling av resultater fra undersøkelsen utført og prosjektrapport oversendt avdelingssjef.

Milepæl 9 Anbefalinger oversendes BU

2 mai: Anbefalinger oversendes til politisk behandling den 2. mai 2005.

Økonomi og ressursbruk

Det er avsatt kr 200 000 til forprosjektet og eventuell videreføring av prosjektet i 2005. **Kr 182 000** gjenstår etter forprosjektperioden. I underkant av kr 18 000 har gått med til forprosjektet (kr 16 000 til lønn og ca kr 1500 til øvrige driftsutgifter som porto etc)

Tidsbruk

Frivillige:	58 timer.
Studentene brukte:	90,5 time
Norsk folkehjelp:	40 timer.
Prosjektleder:	70 timer (<u>lønn belastet Manglerud eldresenter</u>).
Totalt	258,5timer (tilsvarer 7 arbeidsuker)

I tillegg har det blitt gitt noe bistand fra ledere ved eldresentrerne.

Resultat

24 personer (24 %) av utvalget på 100 takket ja til å delta i undersøkelsen. 64 personer takket nei og 12 personer fikk en ikke tak i pga sykehusopphold, lang ferie i Syden, Danmarkstur, ombygging i leiligheten etc. Disse forklaringene fikk vi av pårørende, naboer, andre eldresentra og lignende.

Hjemmebesøk ble utført hos 24 personer. Av disse ønsket 2 personer trygghetsavtale. Altså kun 2 % av utvalget på 100 og 8,33 % av de 24 besøkte. Derimot var det flere av dem vi oppsøkte som hadde behov for informasjon om hjelpemidler i hjemmet, tilbud for eldre, informasjon om 02180 og Bestillerkontoret m.m.

Vurdering og anbefalinger

Hvis en tar utgangspunkt at 2 % av målgruppen ønsket en trygghetsavtale vil det være ca 20 personer av bydelens eldrebefolkning over 80 år som ikke mottar tjenester i dag, som ønsker/har behov for en trygghetsavtale. Ut fra undersøkelsen kan det se ut som om uttrykt behovet for trygghetsavtaler ikke er veldig stort, men at behov for informasjon er stort. Samtidig kan det være at en ikke har klart å nå noen som faktisk ville hatt behov for en slik avtale. F.eks blant de som ikke vil ha besøk.

Prosjektet anbefaler at arbeidet med oppsøkende/forbyggende hjemmebesøk videreføres, men at det knyttes sammen med arbeidet som gjøres i forbindelse med eldreveiledningen på eldresentrene. Den oppsøkende delen bør primært dreie som om å rekruttere brukere av eldresentrene, gi informasjon om tilbud til eldre i bydelen, informasjon om hjelpemidler, eldresentra og informasjon om bestillerkontoret og om kommunenes telefonnummer 02180, samt gi tilbud om trygghetsavtale der det er behov for det. Den som innehar en slik stilling vil ut fra erfaringer bedre kunne se behovet for ulike tema innen eldreveiledning.

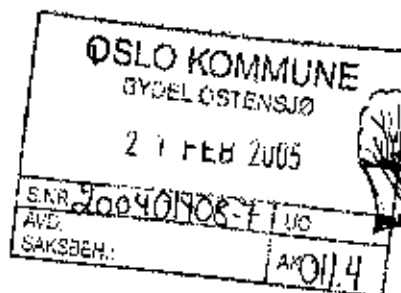
Det anbefales at det engasjeres 0,5 stilling av de midlene som er tildelt dette formålet i budsjett 2005. Det gjenstår pr.d.d. kr 182 000 av disse midlene. Stillingen blir et engasjement ut året. Det søkes om prosjektmidler dersom engasjementet skal videreføres ut over 2005. Stilling organisert til ett av de store eldresentrene i Bydel Østensjø.

Heidi Karsrud /s
prosjektleder

54/05

BRYN VEL

Peter Aas vei 16
0667 OSLO

Bydel Østensjø
Bydelsutvikling, miljø- og kulturkomiteén
postboks 157, Manglerud
0680 Oslo

Søndre Skøyen, 17.02.05

Søknad om Navneendring på del av vei for å hedre Erling Bjørkvangs innsats.

Bryn Vel tillater seg å foreslå at den del av veiparsellen, tidligere Skøyenbakken, som ligger mellom Nordre Skøyen hovedgård og Peter Aas vei, får tildelt navnet **Erling Bjørkvangs vei**, jf. vedlagte kartutsnitt, avmerket med gult. Som det fremgår, er det ingen private beboere til nevnte veistrekning, samtidig som den opprinnelige del av Skøyenbakken gjennom parkområdet nedenfor hovedgården er omregulert til parksti ned til Promenaden. Forannevnte veiparsell fungerer i dag primært kun som adkomstvei til hovedgården og parkområdet for øvrig. Hovedgården og virksomhet tilhørende denne vil kunne beholde eksisterende adresse som er Skøyenbakken. Forslaget er diskutert og støttet via styrevedtak i Østensjø historielag.

Som det fremgår av vedlagte begrunnelse for forslaget, var Erling Bjørkvang foregangsmannen og drivkraften i arbeidet for å gjøre Nordre Skøyen hovedgård til et kultur- og samfunnshus for befolkningen i området. Nå, mer enn 50 år etter at Oslo formannskap fattet sitt endelige vedtak, mener vi det er på høy tid å hedre Erling Bjørkvangs ettermæle ved å gi nevnte veiparsell hans navn. Ved sin betydelige innsats og sitt fremsyn, er han den som i første rekke medvirket til at området fikk Nordre Skøyen hovedgård som sitt kultur- og samfunnshus; for øvrig en institusjon som i dag lever videre gjennom Foreningen for Nordre Skøyen hovedgård og er høyt skattet av befolkningen til hverdag og fest.

Vi ville sette overmåte stor pris på en velvillig behandling av vår henvendelse og tar gjerne del i et møte for å kunne presentere vårt forslag mer utførlig.

Med vennlig hilsen
for BRYN VEL
Veinavnskomiteén

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'Sigurd Adv. Gullerud'.

Sigurd Adv. Gullerud
Formann

Vedlegg: Begrunnelse for Erling Bjørkvangs innsats
Kartutskrift med foreslått vei avmerket

Begrunnelse av Erling Bjørkvangs innsats for Skøyen Hovedgård.

I hovedsalen i 1. etasje på Nordre Skøyen hovedgård er plassert et maleri av Erling Bjørkvang. Det kan være grunn til å reise spørsmålet om et ikke finnes en bedre og mer verdig måte å hedre denne pioner og foregangsmannen på, som har hatt en så avgjørende betydning for hovedgårdens senere bruk og plassering i lokalmiljøet og folks bevissthet?

Ser man nærmere på nevnte maleri, finner man et lite messingskiltet nederst på rammen med en inskripsjon, som i all sin knapphet lyder:

Erling Bjørkvang – Initiativtager for overdragelse av Nordre Skøyen Hovedgård til velferdshus for Brynbefolkningen. Formann 20.5.47 – 17.3.58

I boken "Historien om Nordre Skøyen Hovedgård gjennom 600 år" finner vi som naturlig er Erling Bjørkvangs innsats behørig omtalt. Her fortelles det at forholdene på Nordre Skøyen var nokså kummerlige de første årene etter siste verdenskrig. Bygningen tjente da som husvilløherberge for studenter og både hageanleggene og parken var i sterkt forfall.

En av dem som merket seg dette var fru Dagny Bjørkvang. Hun mente forholdene var uverdige for den gamle herregård og syntes det måtte være bedre at distriktets mange foreninger kunne få bruke gården til sine møter og sammenkomster.

På Bryn Vels årsmøte i januar 1947 ble forslaget lagt frem og det var enighet om å gå videre med saken. En komité ble valgt, bestående av Erling Bjørkvang, Sigurd Wang og Sverre Backa. Distriktets 50 foreninger ble tilskrevet, 17 sendte representanter til et møte på Klosterheim den 20.5.47 og "Representantskapet til behandling av fremtidige planer for Nordre Skøyen Hovedgård med tilhørende parkområde" ble konstituert.

Så fortelles det om en lang rekke møter, konferanser og befaringer med Erling Bjørkvang som pådriver og frontfigur. Han møtte tidvis kraftig motbør fra forskjellig hold, men etter et utrettelig arbeid, løsnest det så utpå våren 1948, og Erling Bjørkvang greidde å vinne en rekke ledende kommunebyråkrater over på sin side. Særlig viktig var også den støtten han fikk fra daværende riksantikvar Harry Fett.

Etter 4 års iherdig innsats fattet Oslo formannskap den 15.2.1951 vedtak om at Nordre Skøyen Hovedgård skulle bli et kultur- eller samfunnshus for befolkningen. Gården ble deretter suksessivt frigitt, innredet og opprustet til henimot sin nåværende form.

Fra boken "Historien om Nordre Skøyen Hovedgård gjennom 600 år" tillater vi oss å sitere:

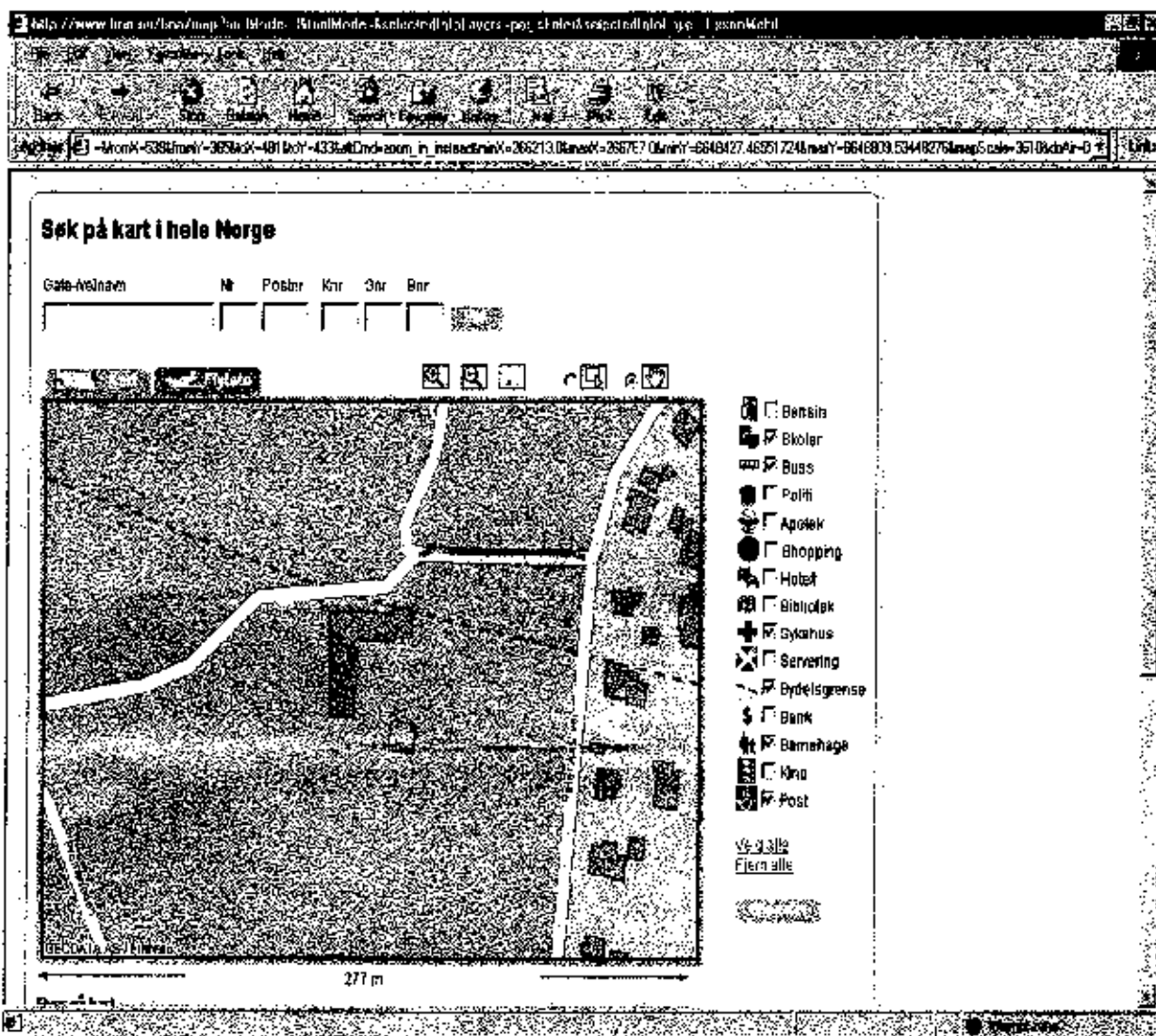
"Fire år gikk fra Foreningens første arbeidsutvalg ble valgt, til gården offisielt ble frigitt til bruk som samfunnshus. Hele tiden var Erling Bjørkvang arbeidsutvalgets formann. Han arbeidet utrettelig med saken og utallige er de møter, konferanser og befaringer han var med på i denne tiden."

Selv om han nok hadde god støtte av sine utvalgsmedlemmer, var det nok helt avgjørende at det sto en ildsjel som Erling Bjørkvang i spissen, som hadde evnen til å vinne støtte for en tenkemåte som på den tid var ganske revolusjonerende – nemlig å overlate driften av en herregård i kommunal eie til distriktets foreninger. Man kan levende forestille seg at det nok

skjuler seg mange harde tak bak alle de møter og konferanser som ble gjennomført. Sikkert må det ha vært både skuffende og deprimerende for Bjørkvang å oppleve den negative innstilling og motarbeidelse som kom fra lokalt hold i Bryn-området.

Erling Bjørkvang hadde tydeligvis i rikt monn den tyngde og de evner som skulle til for å vinne frem i saken. Han var drivkraften og motoren i hele den prosess og alt det arbeid som førte frem til at hovedgården ble vår, nemlig befolkningens.

Vi er Erling Bjørkvang en stor takk skyldig og føler at vi best kan hedre hans innsats og minne ved å gå inn for å oppkalle en vei i nærområdet etter ham.

Oslo kommune
Bystyret
Finanskomiteen

Bydelsutvalgene
v/leder

55/05

OSLO KOMMUNE	
BYDELSTENJØ	
30 MAR 2005	
SNR:	UC
AVD:	AK
SAKSBEH:	

Dato: 29.03.2005

Deres ref:

Vår ref. (saksnr.):
200301303-46

Saksbeh.:

Arkivkode:
031

REGLEMENT FOR BYDELENE OG VALG TIL LOKALE KLAGENEMNDER

Etter § 2-6 i bydelsreglementet skal det i hver bydel være en klagenemnd med fem medlemmer og fem varamedlemmer som skal behandle klagesaker etter kommunehelsestjenesteloven § 2-4, jf. § 2-1. Klagenemnda velges ved flertallsvalg av bystyret etter forslag fra bydelsutvalget. Reglementet sier at minst ett av klagenemndas medlemmer skal være medlem av bydelsutvalget.

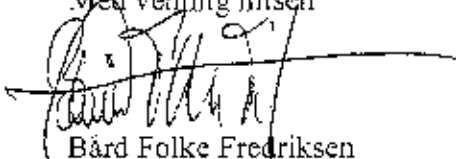
Den faktiske situasjonen i dag er at de lokale klagenemndene med ett unntak har to eller flere medlemmer som samtidig er medlemmer av bydelsutvalget. I fire bydeler er samtlige medlemmer i klagenemnda også medlemmer av bydelsutvalget.

Det er viktig for publikums tillit til klageordningen og de vedtak som fattes at klagenemnda fremstår som et uavhengig organ, også vis a vis bydelsutvalgene som er økonomisk ansvarlig for bydelenes budsjetter.

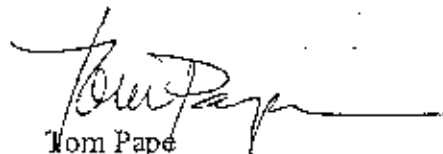
For å sikre uavhengigheten, har Finanskomiteen reist spørsmål om bydelsreglementets § 2-6 bør endres, slik at medlemmer av bydelsutvalget ikke er valgbare til klagenemnda. Det er imidlertid meget strenge vilkår for å utelukke/frita noen for verv i folkevalgte organer. Bydelsreglementet er derfor ikke endret.

For å ivareta både hensynet til uavhengighet, ber vi om at bydelsutvalgene unngår å fremme valgforslag som innebærer dobbelt medlemskap i bydelsutvalg og klagenemnder.

Med vennlig hilsen

Bård Folke Fredriksen
Leder

Tom Pape
Nestleder

Kopi:
Oslo-partiene

Kopi til: FIL

Sak 127 /04 Reglement for bydelene - § 2.6 Lokal klagenemnd

Bydelsdirektørens forslag til vedtak

Bydelsutvalget anbefaler at bestemmelsene i § 2-6 i bydelsreglementet endres slik at bare ett av medlemmene i klagenemnda samtidig kan være medlem av bydelsutvalget (alternativ 1).

P.g.a høringsfristen må saken avgjøres av arbeidsutvalget.

Votering:

Enstemmig vedtatt

Vedtak:

Bydelsutvalget anbefaler at bestemmelsene i § 2-6 i bydelsreglementet endres slik at bare ett av medlemmene i klagenemnda samtidig kan være medlem av bydelsutvalget (alternativ 1).

Norconsult AS
Vestfjordgaten 4
1338 SANDVIKA

Dato: 15.03.2005

Deres ref:
3613200A
Disp50308.doc

Vår ref (saksnr):
200400847-7

Saksbeh:
Egil Lunden. 23 43 85 71

Arkivkode:
17

ATKOMST NYE TRASOPPHALLEN

Det vises til nabovarsel av 08.03.2005 vedrørende søknad om midlertidig dispensasjon fra reguleringsbestemmelsene for plan S-3857, Vetlandsveien 45, gnr. 144/1 mfl, Ny idrettshall på Trasop, vedtatt 26.09.2001. Søknaden om dispensasjon gjelder §9, rekkefølge og innebærer midlertidig atkomst til Nye Trasophallen på eksisterende veinett.

Bydel Østensjø har i tidligere uttalelser i saken støttet gjeldende regulering for planområdet, hvor etablering av ny atkomstvei til Trasophallen ble ansett som en forutsetning.

Bydelen har ikke ønsket at eksisterende veinett blir benyttet som atkomstvei til hallen bla. grunnet skolene, SFO, barnehage og boligtettheten langs eksisterende veier i området. Bydelen er nå kjent med at det drøftes andre løsninger mellom de berørte parter i lokalmiljøet som kan innebære at uønsket trafikkbelastning på eksisterende veier unngås uten anleggelse av ny atkomstvei som bla.a FAU på Trasop skole har gått i mot.

Bydelen vil advare mot at dispensasjon foreløpig innvilges på grunn av uavklarte trafikale konsekvenser. Merbelastningen på eksisterende veinett er ikke utredet ved denne søknaden eller ved forhåndsvarslingen av omreguleringen i oktober 2004. Muligheten for å komme frem til løsninger som kan forene konflikterende interesser i området bør prioriteres og fremskyndes.

Bydelen Østensjø legger til grunn at nye alternativ som kan minimalisere de trafikale konsekvensene i lokalmiljøet må utredes nærmere før eventuell dispensasjon kan vurderes innvilget.

Det gjøres oppmerksom på at svarfristen ikke har gjort det mulig å behandle nabovarselet i bydelens politiske organer, og at resultatet av en slik behandling vil bli ettersendt.

Med hilsen

Tove Stien
bydelsdirektør

Kari Bjørneboe
bydelsoverlege

**Oslo kommune
Friluftsetaten**

Bydel Østensjø

postboks 157 Manglerud
0612 OSLO

59/05

OSLO KOMMUNE	
BYDEL ØSTENSJØ	
30 MAR 2005	
S.NR. 80040088-13	UO
AVD	561.0
SAKSBEH:	

Deres ref:

Vår ref (saknr):
05/00409-7

Saksbeht:
Hjelene G. Berger, 23 42 68 78

Dato: 18.03.2005

Arkivkode:
561.0

**KONKURRANSEUTSETTING, REGION NORDØST/GRORUDDALEN
OG REGION SØR**

Friluftsetaten arbeider med å konkurranseutsette skjøtsel og drift av parker og friområder. Konkurransen vil ha liten betydning for bydelene, men vi ønsker likevel å informere om prosessen, fordi det kan komme spørsmål til bydelene om dette.

Bakgrunn og forutsetninger

Bystyret varslet i sak 155/04 at det skulle legges opp til å gjennomføre en konkurranseutsetting av skjøtsel og drift av parker og friområder over en periode på 3 år. Dette innebar blant annet at den tidligere driftsdivisjonen til Friluftsetaten skulle organiseres som et kommunalt foretak senest fra 01.01.2005. Foretaket, Oslo Grønt og Idrett KF, er nå etablert.

Videre ble det forutsatt i saken at de første driftsområdene fra Friluftsetaten skulle bli overdratt til "ny" drifter, etter gjennomført konkurranse, senest fra 01.01.2006. Det ble lagt opp til følgende tidsplan: Region Øst og region Groruddalen konkurranseutsettes i 2006 og region Vest og region Sentrum i 2007. Konkurransen skulle ikke omfatte øyene og marka.

Framdrift

Fra 01.01.2006 konkurranseutsettes skjøtsel og drift av parkene og friområdene i Friluftsetatens forvaltning i bydel Bjerke, Østensjø, Nordstrand, Søndre Nordstrand, Grorud, Alna og Stovner. Disse områdene er delt i to kontrakter, region nordøst/Groruddalen (bydel Bjerke, Alna, Grorud og Stovner) og region sør (bydel Nordstrand, Søndre Nordstrand, Østensjø, samt noen anlegg i Oppegård kommune).

Tidsplan

Kunngjøring av prekvalifisering av tilbydere	29.03.2005
Gjennomført evaluering for prekvalifisering	03.06.2005
Konkurransegrunnlag for anbudskonkurranse utsendes	15.06.2005
Tilbudsfrist	19.08.2005
Utsendelse av innstilling om tildeling	28.09.2005
Kontraktsinngåelse	05.10.2005
Igangsettelse av kontraktsarbeider	01.01.2006

Friluftsetaten

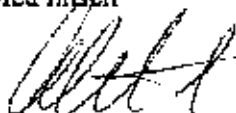
Postadresse:
Postboks 1443 Viken
0115 Oslo

Besøksadresse:
Sonnestregata 1, inngang Løkognitogata
Friluftsetaten@fri.oslo.kommune.no

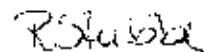
Telefon: 23 42 70 00
Telefax: 23 42 70 01
Bankgiro: 6097 05 04543
Org.nr.: 971 185 600

Ønskes mer informasjon, vennligst ta kontakt med prosjektleder for konkurranseutsettingen,
Helene G. Berger, tlf: 23 42 68 78 eller e-post: helene-georgsen.berger@fri.oslo.kommune.no.

Med hilsen

Anne R. Smedsrud
direktør

Reidun Stubbe
avd.sjef, parker og friområder

Bydelene

Oslo kommune
Byrådsavdeling for barn og utdanning

60/05

OSLO KOMMUNE	
BYDEL ØSTENSHØ	
28 FEB 2005	
S.NR.: 200400004-149	
AVD.	
SAKSBEH.	AK 40

Dato: 25.02.2005

Deres ref:

Vår ref (saksnr):
200500270-4

Saksbeh:
Jorun Sandsmark, 23 46 17 41

Arkivkode:
400

**TIDSBEGRENSET PROLONGERING AV PRØVEORDNINGEN MED
DRIFTSSTYRER I GRUNNSKOLEN**

Bystyret vedtok 16.02.2005 sak 54 følgende:

"Prøveordningen med driftsstyrer i grunnskolen videreføres inntil bystyret, i samsvar med bystyrevedtak 27.02.2002 sak 35 *Driftsstyrer i osloskolen – evaluering og videreføring*, har behandlet sak om evaluering av driftsstyrordningen, dog ikke ut over 01.08.2005."

Med hilsen

Kristin Berge Vikøren
kommunaldirektør

Tone Skodvin Sinding
utdanningssjef

Godkjent og ekspedert elektronisk

Kopi til: VST, FIU

Byrådsavdeling for barn og
utdanning

Postadresse:

Telefon: 23 46 16 00

Rådhuset, 0037 Oslo

Faks:

E-post: postmottak@byr.oslo.kommune.no

Oslo kommune
Byrådsavdeling for velferd og sosiale tjenester

Bydel 1 - 15

OSLO KOMMUNE
BYDEL ØSTENSGJØ

8 APR 2005

2005040850-1 UD
VOF AK 343
Ksp. 800, 20, H

Dato: 07/04/2005

Deres ref:

Vår ref (saksnr):

200501161-2

Saksbeh:

Ell Fjellseth, 23 46 15 56

Arkivkode:

343

**REGJERINGENS HANDLINGSPLAN FOR ØKT TILGJENGELIGHET FOR
PERSONER MED NEDSATT FUNKSJONSEVNE - PLAN FOR UNIVERSELL
UTFORMING INNEN VIKTIGE SAMFUNNSOMRÅDER**

Vedlagt oversendes brev fra Miljøverndepartementet og Arbeids- og sosialdepartementet samt Handlingsplan for økt tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne – plan for universell utforming innen viktige samfunnsområder. Handlingsplanen inneholder flere tiltak som angår kommunene. Miljøverndepartementet trekker særlig frem det tiltaket som går ut på å fjerne 100 alvorlige hindringer.

Fra 2005 er det opprettet en ny post på Miljøverndepartementets budsjett for å stimulere til gjennomføring av tverrsektorielle tiltak i handlingsplanen. Det vil være mulig å søke om støtte til tiltak etter denne ordningen. Vi oppfordrer interesserte bydeler til å hente mer informasjon om dette på følgende nettside: <http://www.universell-utforming.miljo.no/>.

Med vennlig hilsen

Bjerg Mårum Andersson
kommunaldirektør

Åse L. Snåre
helse- og omsorgssjef

Godkjent og ekspedert elektronisk

Vedlegg: 1. Udatert brev fra Miljøverndepartementet og Arbeids- og sosialdepartementet
2. Regjeringens handlingsplan for økt tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne – plan for universell utforming innen viktige samfunnsområder

Kopi: Rådet for funksjonshemmede i Oslo
Det sentrale eldre råd

Byrådsavdeling for velferd og
sosiale tjenester

Postboks:

3446 set, 0037 Oslo

E-post: post@mat@byr.oslo.kommune.no

Telefon: 23 46 16 00

Telefax:

Det kongelige miljøverndepartement
Det kongelige arbeids- og sosialdepartement
Statstradene

Kommunene

Dette gjelder

Vår ref

Dato

2005/0994 P/Eli

Regjeringens handlingsplan for økt tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne - plan for universell utforming innen viktige samfunnsområder. Kommunene som samarbeidspartnere.

I november 2004 la Regjeringen frem *Handlingsplan for økt tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne - plan for universell utforming innen viktige samfunnsområder*. Handlingsplanen er femårig (2005-2009) og viser hvordan staten vil samle og styrke innsatsen for å gi alle innbyggere likeverdige muligheter til å være aktive i samfunnslivet. Planen retter seg mot å forebygge og fjerne samfunnskaptede barrierer innen viktige samfunnsområder som transport, bygg, utsonråder og IKT. Miljøverndepartementet har ansvar for å koordinere oppfølgingen av handlingsplanen i nært samarbeid med Arbeids- og sosialdepartementet.

Vedlagt følger fem eksemplarer av handlingsplanen og flere kan skaffes ved å kontakte Statens forurensningsinsyn. Den finnes også på internett, <http://www.universell-utforming.no/>.

Kommunene har en viktig rolle

Kommunene har hovedansvaret for å utvikle gode lokalsamfunn der folk trives og har lyst til å bo og der de har muligheter til selv å delta i utformingen av løsninger. Universell utforming er en strategi for å utforme samfunnet slik at det tar høyde for mangfoldet blant mennesker. Å legge til rette for personer med nedsatt funksjonsevne kan samtidig gjøre hverdagen enklere for alle. Mennesker som daglig opplever at samfunnet skaper hindringer besitter verdifull og relevant kompetanse. Sammen med kommunens politikere og fagfolk kan de bidra til gode løsninger.

Postadresse: Postboks 8013 Dep, 0010 Oslo
Kontoradresse: Myrsg. 2 Telefon: 22 24 90 90 Telefaks: 22 24 93 69
Org.no: 972 417 552

Fjerne 100 alvorlige hindringer

Handlingsplanen inneholder flere tiltak som angår kommunene. Her vil vi særlig trekke fram det tiltaket som går ut på å fjerne 100 alvorlige hindringer. Dette er en oppfordring til kommunene om å identifisere alvorlige hindringer i lokalsamfunnet og lage en plan for hvordan disse kan utbedres. Staten vil bidra til gjennomføring av gode tiltak. Målet er at minst 100 alvorlige hindringer på landsbasis skal være utbedret innen utgangen av 2009.

Universell utforming som kommunal strategi

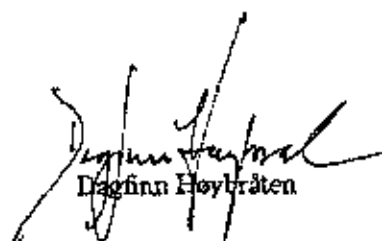
Noen kommuner har allerede kommet i gang med å innarbeide universell utforming som premisse for sin planlegging etter plan- og bygningsloven og som rettesnor for egen virksomhet. Dette er et samfunnsperspektiv som vi ønsker å stimulere. Derfor inviteres kommunene til å melde sin interesse for å delta i utviklingsarbeid og bli pilotkommune for universell utforming.

Mange av de større tiltakene i handlingsplanen finansieres over de respektive departementenes budsjetter. Fra 2005 er det opprettet en ny post på Miljøverndepartementets budsjett for å stimulere til gjennomføring av tverrsektorielle tiltak i planen. Det vil være mulig å søke om støtte til tiltak etter denne ordningen. Nærmere informasjon om dette er lagt ut på nettet, <http://www.universell-utforming.miljo.no/>.

Universell utforming er et felt der myndigheter på alle nivåer må ta ansvar og offentlige og private aktører må samarbeide. Det er derfor vårt ønske at handlingsplanen som Regjeringen nå har lagt fram kan bli et godt grunnlag for et målrettet og konstruktivt samarbeid mellom stat og kommune.

Med hilsen

Knut Arild Hareide

Dagfinn Høybråten

Vedlegg:

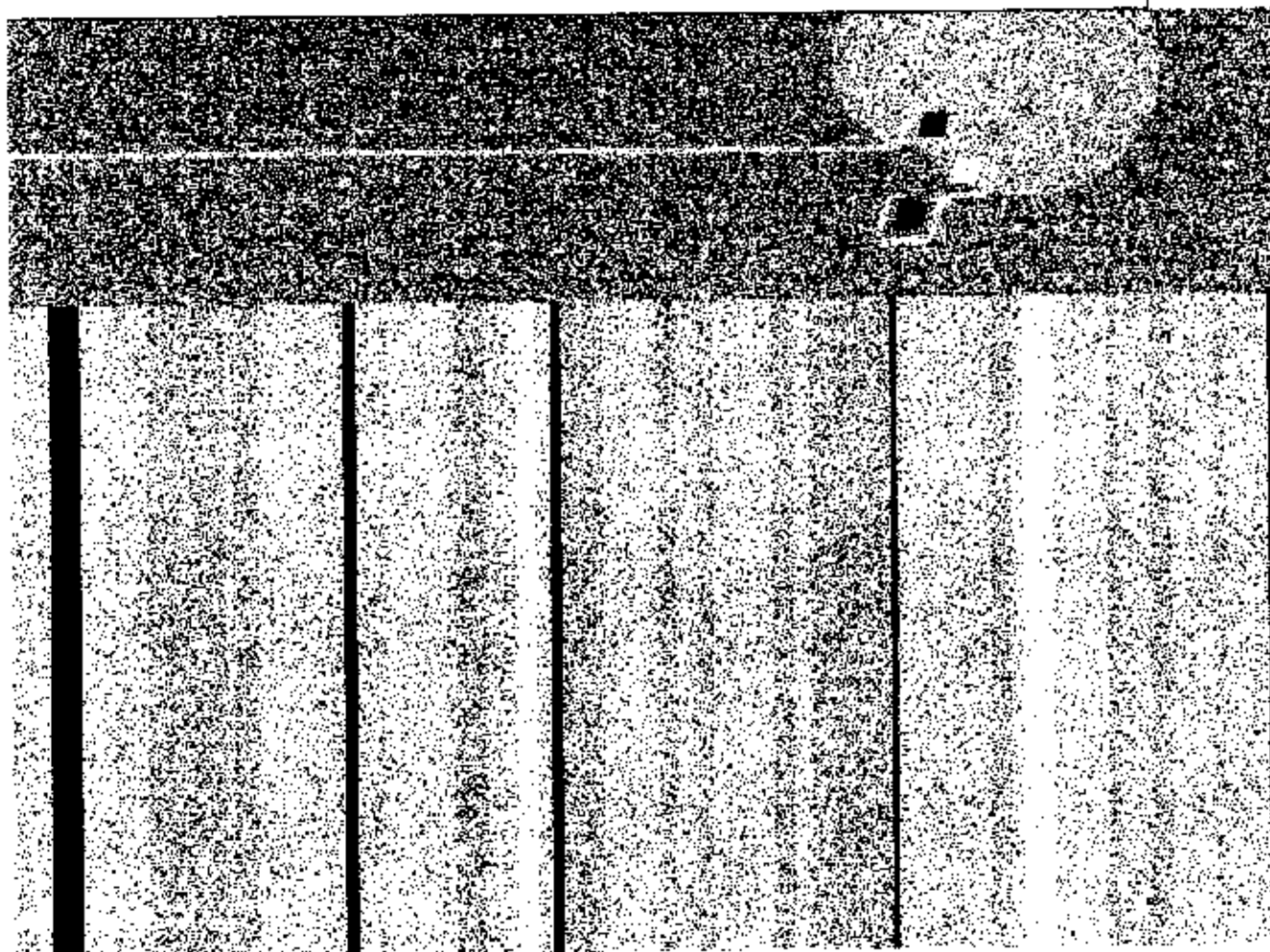
T-1440 Regjeringens handlingsplan for økt tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne - plan for universell utforming innen viktige samfunnsområder

ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENTET
MILJØVERNDEPARTEMENTET

Handlingsplan

Regjeringens handlingsplan for økt
tilgjengelighet for personer med
nedsatt funksjonsevne.

Plan for universell utforming innen
viktige samfunnsområder.

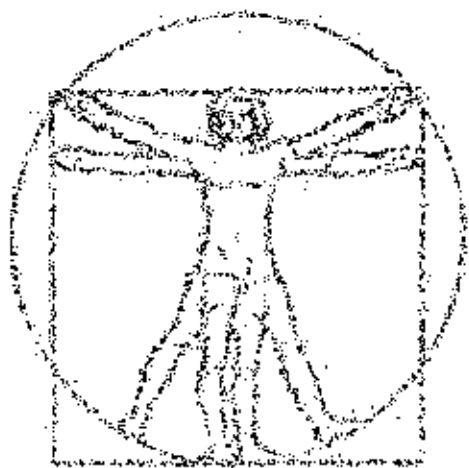
ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENTET
MILJØVERNDEPARTEMENTET

Regjeringens handlingsplan for økt tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne

**Plan for universell utforming
innen viktige samfunnsområder**

Arbeids- og sosialdepartementet
Miljøverndepartementet

23. november 2004
Revidert 6. desember 2004

INNHOOLD

FORORD	4
INNLEDNING	5
1. MÅL OG STRATEGI	7
1.1. Hovedmål i handlingsplanen	7
1.2. Universell utforming - en overordnet strategi	8
1.3. Handlingsplanens fem prinsipper	8
1.3.1. Alle viktige samfunnsområder skal omfattes	8
1.3.2. Sektoransvarsprinsippet legges til grunn	10
1.3.3. Statens innsats skal være koordinert	11
1.3.4. Medvirkning skal skje på alle nivåer	11
1.3.5. Virkningene skal evalueres	12
2. VIRKEMIDLER	13
2.1. Integrering av universell utforming som strategi i forvaltningen	13
2.2. Forsøk, utvikling og standardisering	15
2.3. Direkte tilgjengelighetstiltak	15
2.4. Kompetanseoppbygging og utdanning	15
2.5. Informasjon og veiledning	15
2.6. Koordinering	16
2.7. Budsjett	16
3. SAMARBEID OG MEDVIRKNING	19
3.1. Forholdet til samarbeidspartnere og interesseorganisasjoner	19
3.2. Forholdet til Statens råd for funksjonshemmede og Deltasenteret	19
4. TILTAK OG AKTIVITETER	21

Regjeringens handlingsplan for
økt tilgjengelighet for personer med
nedsatt funksjonsevne
Plan for universell utforming
innen viktige samfunnsområder

FORORD

Regjeringen legger vekt på at alle samfunnsborgere skal ha like muligheter til personlig utvikling og livsutfoldelse. Samfunnsskapte hindringer kan gi dårligere vilkår for utdanning, arbeid og aktivt sosialt liv for personer med nedsatt funksjonsevne. Handlingsplanen for økt tilgjengelighet skal være en aktiv plan for å bøte på dette.

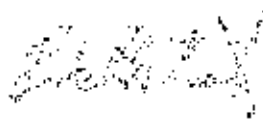
Regjeringen har valgt å legge strategien universell utforming til grunn i arbeidet. Denne strategien er rette vegen å gå for å finne løsninger som kan brukes av alle uansett funksjonsevne. Dette er også vegen til et mer bærekraftig samfunn. Et bærekraftig samfunn tar hensyn til både miljøet og menneskene. En slik tilnærming til samfunnsutviklingen står høyt på den politiske dagsorden internasjonalt og nasjonalt.

Handlingsplanen skal gjelde i 5 år, til og med 2009. Til planen er det knyttet midler som skal brukes til tverrgående tiltak og stimulere til nyskaping og praktiske løsninger.

Mange problemer kan løses lokalt, derfor er lokal handling nødvendig. Det er viktig å få oppmerksomhet om hindringer som folk møter i hverdagen. Kommunene vil derfor spille en sentral rolle for å få fjernet slike hindringer.

Samtidig skal statlige og regionale instanser, innenfor sitt sektoransvar, gjennomføre tiltak i samråd med kommuner og organisasjoner. Vi legger vekt på at det skal være god dialog og god resultatoppnåelse. Vår oppgave vil være å sørge for at den statlige koordineringen fungerer og fører til konkrete resultater.

Oslo, 6. desember 2004

Knut Arild Hareide
Miljøvernminister

Dagfinn Høybråten
Arbeids- og sosialminister

INNLEDNING

For at transport, bygg, uteområder og informasjon skal bli tilgjengelige for alle, iverksetter regjeringen en femårig handlingsplan. Sektoransvarsprinsippet, koordinert medvirkning på alle nivåer og løpende evaluering legges til grunn.

Sentrale virkemidler er:

- Integrasjon av universell utforming i forvaltningen
- Igangsettning av pilotprosjekter
- Tilgjengelighetstiltak
- Kompetanseoppbygging
- Informasjon og veiledning

Nesten 100 tiltak omtales særskilt for gjennomføring i en planperiode på 5 år.

Tidlig i planperioden prioriteres økt antall tilgjengelige boliger og offentlige bygninger, bedre tilgjengelighet til jernbanen, WAI-standard på offentlige nettsteder, nye regler for statlige innkjøp og tiltak for fjerning av lokale hindringer.

Det er avsatt 186 mill. kr til formålet i 2005.

Arbeidet rapporteres til Statssekretærutvalget for den samlede politikken for funksjonshemmede.

Hver dag planlegges og fattes det beslutninger som påvirker samfunnet gjennom utforming av bygninger, utemiljø, produkter og tjenester. Disse valgene betyr mye for hverdagen til personer med nedsatt funksjonsevne. Mange opplever å bli funksjonshemmet på grunn av de løsninger som velges. For å nå målet om økt tilgjengelighet, kreves et målbevisst og systematisk arbeid over tid.

I St.meld. nr. 40 (2003-2004) Nedbygging av funksjonshemmende barrierer la regjeringen fram politikken for personer med nedsatt funksjonsevne for de kommende årene. Meldingen legger vekt på å utvikle et mer tilgjengelig samfunn gjennom sektoransvarsprinsippet og strategien universell utforming. Strategien universell utforming innebærer å finne generelt anvendelige løsninger som bedrer tilgjengeligheten for ulike grupper med funksjonsnedsettelse.

Stortinget sluttet seg til regjeringens mål og strategier ved behandlingen av meldingen våren 2004, og ba om at det ble utarbeidet en egen handlingsplan for økt tilgjengelighet. Regjeringen legger med dette fram en handlingsplan som viser arbeidet med å øke tilgjengeligheten til viktige samfunnsområder. Planen sikter mot å bedre tilgjengeligheten for alle og har særlig fokus på personer med nedsatt funksjonsevne.

Universell utforming betyr at produkter, byggverk og uteområder som er i alminnelig bruk, skal utformes på en slik måte at alle mennesker skal kunne bruke dem på en likestilt måte så langt det er mulig uten spesielle tilpasninger eller hjelpemidler.

**Høgskolens handlingsplan for
økt tilgjengelighet for personer med
nedsatt funksjonsevne
Plan for universell utforming
innen viktige samfunnsområder**

Dette inkluderer funksjonsnedsettelse knyttet til syn, hørsel, bevegelse, forståelse og følsomhet for miljøpåvirkning (astma- /allergi). Handlingsplanen bygger på:

- Mål og strategier i St. meld. nr. 40 (2002-2003).
- Analyser og vurderinger i NOU 2001:22 Fra bruker til borger.
- Resultater og erfaringer fra Handlingsplanen for funksjonshemmede 1998-2002.
- Handlingsprogrammet for universell utforming (2002-2004)¹.

Handlingsplanen er utarbeidet av Miljøverndepartementet og Arbeids- og sosialdepartementet i nært samarbeid med andre berørte departementer². I tillegg er det innhentet synspunkter fra bl.a. Delta-senteret³ og Statens råd for funksjonshemmede⁴.

Miljøgaten i Trysil er utført med stedlig farge- og mønstervalg og har gode gangarealer for alle. Handlingsplanen satset på å styrke universell utforming i sentrums- og tettstedsutvikling blant annet gjennom pilotprosjekter.
Foto: Miljøverndepartementet

¹ hemmede barrierer. I programmet samordnet 11 departementer sin innsats for bedre tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne. Programmet ble administrert av Miljøverndepartementet og gikk i perioden 2002-2004.

² Gjelder Moderniseringsdepartementet, Barn- og familiedepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Forsvarsdepartementet, Justisdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Kultur- og kirkedepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Miljøverndepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Samferdselsdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet, Utdannings- og forskningsdepartementet og Utenriksdepartementet.

³ Statens kompetansesenter for deltakelse og tilgjengelighet. Administrativt forankret i Sosial- og helsedirektoratet.
Se www.shd.no/deltasenteret.no

⁴ Statens råd for funksjonshemmede er et rådgivende organ for offentlige instanser og institusjoner, særlig departementene og statsforvaltningen for øvrig. Rådet skal gi offentlige myndigheter råd om utformingen og gjennomføringen av politikken for funksjonshemmede på alle samfunnets områder. Se www.srrf.dep.no.

1. MÅL OG STRATEGI

Planens mål er fullverdig tilgjengelighet med varige virkninger. Det innebærer at alle samfunnsborgere skal ha de samme muligheter til personlig utvikling, deltakelse og livsutfoldelse. Strategien universell utforming gir et bredt anvendelsesområde og åpner for mange løsningsalternativer.

Sektoransvarsprinsippet gjør at statlige, lokale og regionale myndigheter og privat sektor har selvstendig ansvar for å ivareta hensynet til tilgjengelighet og universell utforming innen sine områder. Statens oppgave er å koordinere og samordne arbeidet gjennom styringsdokumenter og en bred dialog med alle berørte parter.

For å nå målene på en god måte skal brukermedvirkning legges til grunn. Arbeidet skal evalueres underveis.

Det er utarbeidet en detaljert og prioritert tiltaksliste, se kapittel 4.

Av St. meld. 40 (2002-2003) framgår at regjeringens visjon er at mennesker med nedsatt funksjonsevne skal ha muligheter til personlig utvikling, deltakelse og livsutfoldelse på linje med andre samfunnsborgere. Fjerning av samfunnsskapt barrierer er avgjørende for å oppnå dette.

Denne handlingsplanen skal samle og styrke innsatsen for økt tilgjengelighet til bygninger, utemiljø, produkter og andre viktige samfunnsområder. Et hovedanliggende er hensynet til personer med nedsatt funksjonsevne.

Det siktes mot:

Fullverdig tilgjengelighet med varige virkninger

Det betyr god tilgjengelighet for alle over tid. Løsningene skal være varige og ha god kvalitet. Strategien universell utforming må derfor forankres i regelverk, administrativ bevissthet og kompetanse på alle sektorområder.

1.1. Hovedmål i handlingsplanen

Regjeringen legger vekt på å skape et samfunn preget av aktiv deltakelse og full likestilling for alle. Alle mennesker er likeverdige, og skal respekteres og behandles deretter uavhengig av kjønn, alder, etnisk tilhørighet, hudfarge, funksjonsdyktighet og seksuell legning^{1, 4}.

Regjeringen mener at samfunnsområdene transport, bygg, uteområder og informasjons- og kommunikasjonsteknologi skal prioriteres. Dette er sammenfallende med anbefalingene i NOU 2001: 22 Fra bruker til borger. Disse områdene er avgjørende for at alle innbyggere skal ha mulighet for å delta og bidra i samfunnet. Manglende tilgjengelighet og brukbarhet i eksisterende omgivelser og løsninger skal systematisk utbedres².

¹ Fra Samarbeidsregjeringens politiske plattform 2001-2005. (Sern-erklæringen) Asker 8. oktober 2001.

² Norge har eller tror, funksjonsnedsettelse alder og seksuell legning samt direktivene om forbud mot diskriminering i arbeidslivet og mot rasediskriminering.

⁴ Av NOU 2001:22 framgår at: "Det store gapet mellom mål og virkelighet fremstår som et konglomerat av problemer. (...) Hov beslutningsprosessen eller i den konkrete utforming av tiltak."

1.2. Universell utforming - en overordnet strategi

Handlingsplanen har universell utforming som overordnet strategi. Universell utforming betegner en vid tilnærming for å oppnå tilgjengelighet for personer med redusert mulighet til å delta. Dette inkluderer også hensynet til barn, eldre og andre befolkningsgrupper.

Universell utforming omfatter planlegging, bygging, drift og forvaltning av bygninger, anlegg og uteområder, tjenesteproduksjon og service, salg av produkter og bruk av elektronisk informasjons- og kommunikasjontechnologi.

Gode drifts- og vedlikeholdsutliner har stor betydning for framkommeligheten både vinter og sommer.
Foto: Mjøværdipartnernet.

1.3. Handlingsplanens fem prinsipper

Handlingsplanen bygger på fem prinsipper:

- Alle viktige samfunnsområder skal omfattes
- Sektoransvarsprinsippet skal legges til grunn
- Statens innsats skal være koordinert
- Medvirkning skal skje på alle nivåer
- Virkningene skal evalueres.

1.3.1. Alle viktige samfunnsområder skal omfattes

Nedslagsfeltet for tiltakene i planen vil være bredt og betinger deltakelse fra mange aktører.

En tydelig stat i front

Arbeidet krever målrettet innsats innenfor de ansvarlige sektorene. Flere statsetater kan dekke deler av samme område. Samordning og samarbeid er derfor nødvendig. Handlingsplanen uttrykker klare ansvarsforhold og aktuelle samarbeidsrelasjoner. Gjennom handlingsplanen setter staten også rammer for fylkeskommuner, kommuner og næringslivet og påvirker deres handlingsrom.

Bedre tilgjengelighet oppnås lettest på nye bygg og anlegg der universell utforming kan legges til grunn i planlegging og prosjektering. Tilveksten av ny bebyggelse utgjør ca. 2 % pr. år av den totale bygningsmassen. Oppmerksomheten må derfor også rettes mot å forbedre eksisterende bygg og anlegg. Dette er krevende både økonomisk og faglig, men det er mulig å etablere akseptable løsninger¹. I personrettede tjenester hvor det stadig skjer endringer, vil det være gode muligheter for å legge inn universelle løsninger uten større kostnader². Årlig anskaffes det offentlige varer, tjenester, bygg og anlegg for 220 milliarder

¹ - Heftet Ingen hindring (Sintef 2001) viser gode eksempler på ombygginger og tilpasninger ved kulturminner.

• Temareislederen Bygg for alle (Statens bygningstekniske etat og Husbanken 2004) om universell utforming av byggverk og uteområder.

• NSB utviklet trillbare plattformrampes i forbindelse med et transportoppdrag Oslo - Lillestrøm (2004).

• Statens vegvesen Vestfold så grass som hindrer gjenvekt av burot som ny rutine i sin grøfterensking (2004).

² Eksempel på dette er regjeringens arbeid med samordning av Aetat, bryggeetat og sosialtjenesten, en prosess som kan bidra til bedre tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne, "en dør, en skranke - politikken".

kroner (18 % av BNP). Handlingsplanen skal bidra til at disse investeringene fremmer økt tilgjengelighet. Ved produktutvikling vil krav om tilgjengelighet heller skape faglige utfordringer enn merkostnader¹⁰. Handlingsplanen stimulerer derfor til idéskaping og utvikling av nye løsninger.

Lokale og regionale myndigheter har et selvstendig ansvar

Kommuner og fylkeskommuner har et selvstendig ansvar for å sikre økt likestilling for personer med nedsatt funksjonsevne. Plan- og bygningsloven gir et godt grunnlag for å arbeide systematisk for universell utforming. Byggeforskriften¹¹ forvaltes lokalt av kommunene. Regelverket forutsetter at det stilles krav om god tilgjengelighet både i lokal og regional planlegging¹². En rekke kommuner og fylker har allerede lagt dette inn som prinsipp i sin planlegging¹³.

Mange finansieringsordninger er lagt opp slik at kommunene og fylkene selv prioriterer brukene av midlene. Tiltak for økt tilgjengelighet er mulig innenfor disse ordningene¹⁴. Utfordringen for lokale og regionale myndigheter vil være tverrsektorielt samarbeid og samspill med brukere og deres organisasjoner.

Privat sektor påvirker menneskers livsvilkår

Privat sektor har et viktig ansvar for å øke tilgjengelighet innenfor tjenesteyting og produktutvikling. Utvikling, produksjon og omsetning av forbruksvarer og tjenester berører alle grupper i samfunnet, og privat planlegging utformer store deler av omgivelsene. Begge deler har innvirkning på menneskers livsvilkår. Handlingsplanen omtaler en rekke tiltak som skal bidra til at privat sektor tar et større ansvar for å fremme økt tilgjengelighet.

Frivillige organisasjoner har viktige oppgaver som pådrivere og medvirkere. Dette omfatter både funksjonshemmedes organisasjoner, faglige organisasjoner og andre interesseorganisasjoner.

Internasjonalt arbeid

Viktige elementer i norsk politikk utvikles i internasjonale fora. I oppfølgingen av handlingsplanen vil det tas hensyn til det. Eksempler er arbeidet med ny FN-konvensjon om funksjonshemmede, utvikling av programmer og retningslinjer i EU, arbeidet med å implementere universell utforming i Nordisk Ministerråd og oppfølging av initiativ i Europarådet. Norge vil dessuten måtte gjennomføre EU-direktiver som inneholder krav om universell utforming og tilgjengelighet.

Norge skal medvirke til at problemstillinger knyttet til livssituasjonen for personer med nedsatt funksjonsevne kartlegges og tas hensyn til både i bilateral og multilateral bistand. En egen handlingsplan fra 1999 styrer bistandsarbeidet for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Rettighetsarbeidet for mennesker med nedsatt funksjonsevne skal inngå i Norges Internasjonale dialog.

¹⁰ Eksempler: Norsk Designråd (2004) Forslag til nyutviklingsprogram for universell utforming i designarbeidet.

¹¹ Forskrift om lov av 14 byggverk og produkter til byggverk – Tekniske forskrifter til plan- og bygningsloven 1997, Kommunal- og regionaldepartementet.

¹² Rundskriv T-5/99 B/N Tilgjengelighet for alle / Tilgjenge for alle angir bruk av kommuneplan og reguleringsplan og bestemmelser til disse.

¹³ Eksempler på dette er kommunene Hordaland og Randaberg og fylkene Nordland, Oppland og Aust-Agder.

¹⁴ Se: Handlingsplan: Tilgjengelighet for alle i Nordland 2003 – 2007

1.3.2. Sektoransvarsprinsippet legges til grunn

Regjeringen har i St. meld. nr. 40 (2002-2003) Nedbygging av funksjonshemmende barrierer omtalt mål, strategier og tiltak i politikken for personer med nedsatt funksjonsevne. I samsvar med sektoransvarsprinsippet har flere departementer, før og etter meldingen, inkludert universell utforming i egne stortingsmeldinger. For eksempel gjelder dette:

- St. meld. nr. 39 (2000-2001) Friluftsliv - Ein veg til høgare livskvalitet
- St. meld. nr. 23 (2003-2004) Om boligpolitikken
- St. meld. nr. 48 (2002-2003) Kulturmeldingen
- St. meld. nr. 23 (2002-2003) Nasjonal Transportplan
- St. meld. nr. 16 (2002-2003) Resept for et sunnere Norge.

Denne handlingsplanen inneholder oppfølgingstiltak i tråd med disse meldingene. Et eksempel er BRA- programmet som utvikles av Samferdselsdepartementet og Handlingsplan for fysisk aktivitet som er utarbeidet av Helse- og omsorgsdepartementet i samarbeid med 7 departementer^{15,16}.

Regjeringen legger vekt på at forhold som kan gi økt tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne skal vurderes i relevante utredninger, forskrifter, proposisjoner og framtidige stortingsmeldinger. Regjeringen ønsker også at vurdering av prinsipper om universell utforming inkluderes i mandatet til offentlige utvalg.

Unibusslinjen i Drammen med høy tilgjengelighetsstandard ble åpnet av samferdselsminister Torild Shogshala høsten 2004. I 2006 legger Samferdselsdepartementet frem BRA-programmet som er en satsing på universell utforming innenfor samferdselssektoren. Foto: Birgitte Skruhsen Berg

¹⁵ Tilgjengelighetsprogrammet BRA (Bedre Infrastruktur, Rullende materiell, Aktiv Inngikkforbedring) med formål å forbedre tilgjengelighet for alle i transportsektoren.

¹⁶ Stortingsmelding som omhandler universell utforming / tilgjengelighet er omtalt nærmere på: <http://www.universell-utforming.no/no/artikkel.shtml?k=39>.

1.3.3. Statens innsats skal være koordinert

Det er viktig at statens ulike programmer og tiltak er koordinert og at statlig sektor samarbeider godt. Prinsippet om kostnadseffektivitet anvendes for tiltak på tvers av sektorene. Det betyr at tiltak ses i sammenheng og veies opp mot hverandre der dette er mulig.

Planen legger vekt på å skape god forankring av strategien for universell utforming i ulike statlige organer gjennom styringsdokumenter og styringsdialog med ytre etater.

Fylkesmannen samordner statens virksomhet regionalt og skal formidle nasjonal politikk overfor kommunene. Handlingsplanen legger derfor vekt på koordinering gjennom tildelingsbrevet til fylkesmannen. På denne måten kan staten opptre samordnet i forhold til kommunene og bidra til økt bevissthet og mobilisering på dette feltet.

1.3.4. Medvirkning skal skje på alle nivåer

Brukermedvirkning er en sentral del av regjeringens politikk. Det er viktig for å oppnå treffsikkerhet og kvalitet på tiltakene og økt demokratisering av beslutningsprosesser. Det legges vekt på medvirkning ved gjennomføring av tiltakene og ved utforming av nye retningslinjer på området. I utredningsarbeidet om ny plandel i plan- og bygningsloven er betydningen av medvirkning understreket¹⁷.

På de tre hovednivåene i forvaltningen er funksjonshemmedes organisasjoner i direkte dialog med beslutningstakere og forvaltning. Statens råd for funksjonshemmede skal gi råd til statlige organer. Regjeringen har justert mandatet for å få en tettere og mer regelmessig kontakt mellom rådet og de enkelte departementene. De fleste fylkeskommunene og nær 50% av kommunene har opprettet råd for funksjonshemmede. Regjeringen ønsker at disse rådene skal ha en aktiv rolle og bli brukt i arbeidet videre. Regjeringen vil i løpet av våren 2005 sende ut et høringsnotat om lovfesting av fylkeskommunale og kommunale råd for funksjonshemmede¹⁸.

¹⁷ NOU 2003:14 Bedre kommunal og regional planlegging etter plan- og bygningsloven.

¹⁸ Dette er en oppfølging av regjeringens forslag og Stortingets vedtak i Innst. S. nr. 162 (2003-2004) Innstilling til Stortinget fra sosialkomiteen til St. meld. nr. 40 (2002-2003) Nedbygging av funksjonshemmende barrierer.

1.3.5. Virkningene skal evalueres

Det legges opp til en løpende evaluering av denne handlingsplanen. Målepunkter vil være forbedringer av tilgjengelighet og universell utforming i praksis, politiske og administrative føringer, økonomisk innsats på feltet og utviklingen av kompetansenivået. Evalueringen vil gi informasjon om den generelle utviklingen i Norge.

Evalueringen skal inkludere erfaringene med Handlingsprogrammet for universell utforming 2002 – 2004. Dette programmet har prøvd ut flere av virkemidlene i handlingsplanen.

Det vil bli etablert et faglig uavhengig dokumentasjonssenter som skal overvåke utviklingen av situasjonen for personer med nedsatt funksjonsevne. Senteret skal avgi en årlig rapport om utviklingen og vurdere effekten av virkemidlene som benyttes for å nå målene i politikken for personer med nedsatt funksjonsevne.

Brukermedvirkning er en sentral del av regjeringens politikk. Miljøvernminister Knut Arild Hareide i dialog med forbundsleder Gunner Østvik og Eli Knutsen fra Norges Handikapforbund ved lanseringen av handlingsplanen i november 2004. Foto: Miljøverndepartementet

2. VIRKEMIDLER

For å nå målene skal forståelsen av bedre tilgjengelighet og universell utforming integreres i forvaltningen.

Viktige tiltak er:

- Pilotprosjekter som kan gi økt kunnskap og sikre gode praktiske løsninger
- Fremming av 100 alvorlige tilgjengelighetsproblemer
- Kompetansegrønne kurs
- Informasjonstiltak om ansvar, forhold, finansiering og løsninger

Staten skal ha et sentralt apparat for oppfølging, koordinering og samarbeid.

Sektoransvar legges til grunn for finansieringen.

I 2005 er tiltakene budsjettert til kr 160 millioner.

Mulighetene for å fremme økt tilgjengelighet er størst ved å innlemme strategien universell utforming som premisse ved bruk av generelle midler til investeringer, drift og vedlikehold i statsbudsjettet. Den store bredden i relevante tiltak gjør det likevel nødvendig å bruke mange typer virkemidler for å oppnå forbedringer i praksis. Offentlige tiltak, reguleringer og tjenestetilbud er rettet mot hele befolkningen. Alle relevante deler av offentlig virksomhet skal derfor ansvarliggjøres.

Økonomiske virkemidler for økt tilgjengelighet er knyttet til flere finansieringskilder. Handlingsplanen beskriver nærmere de ulike virkemidlene.

2.1. Integrering av universell utforming som strategi i forvaltningen

Handlingsplanen legger stor vekt på å forankre strategien i statlig politikk og forvaltning, utløse økonomiske midler på flere forvaltningsnivåer og medføre reelle endringer. Evaluering av tidligere program bekrefter at dette gir resultater¹⁹.

Universell utforming er allerede inkludert i lov om universiteter og høyskoler, lov om fagskoleutdanning og lov om folkehøgskoler. Det vurderes i andre pågående lov- og forskriftsarbeider, som ny barnehagelov, ny lov om offentlig anskaffelser, ny plan- og bygningslov og i nye forskrifter til dagens plan- og bygningslov^{20, 21}. Et eget utredningsarbeid skal avklare det rettslige innholdet i begrepet universell utforming²².

Staten styrer prioriteringen i direktorater og statsetater gjennom budsjett og tildelingsbrev. Dette er allerede brukt for å fremme tilgjengelighet av Samferdselsdepartementet og Utdannings- og forskningsdepartementet²³. Moderniseringsdepartementet inkluderer universell utforming i tildelingsbrevet til fylkesmannen for 2005 og Helse- og omsorgsdepartementet i styringsdokumenter til helseforetak og i Sosial- og helsedirektoratets rundskriv IS-1/2005 til helse- og sosialtjenesten i kommunene.

¹⁹ Funksjonshemmedes interesser i planleggingen. En evaluering av programmet "Planlegging for alle". NIBR-rapport 2002:19. Martin A. Hansen og Knut Bjørn Stokke.

²⁰ NOU 2003:14 Bedre regional og kommunal planlegging etter plan- og bygningsloven. Planlovutvalgets utredning med lovforslag i innstilling 1/2003.

²¹ NOU 2003:24 Mer effektiv bygningsregulering. Grunnterinsipper og valg. Utbyggingssavtaler. Bygningslovutvalget avga sin første utredning i 2003. Siste utredning fra bygningslovutvalget skal foreligge i juni 2005.

²² Ar medlemsatt funksjonsevne.

²³ Tildelingsbrevene fra Samferdselsdepartementet til Jernbaneverket i 2003 og Statens vegvesen i 2004 og fra Utdannings- og forskningsdepartementet til Utdanningsdirektoratet i 2004.

**Regjeringens handlingsplan for
økt tilgjengelighet for personer med
nedsatt funksjonsevne**
Plan for universell utforming
innen viktige samfunnsområder

Staten bevilger midler, både driftstilskudd og prosjektstøtte, til en rekke institusjoner og organisasjoner. Flere av disse driver viktige tilbud for befolkningen. Det er viktig å informere organisasjonene om deres ansvar for tilgjengelighet til bygninger og anlegg som de bruker i sitt arbeid.

Offentlige og statlige råd og utvalg er premissgivere i politikkutforming. Også disse må vurdere hensynet til tilgjengelighet og universell utforming. Et eksempel på utvalg som har behandlet dette er Eiendomsforvaltningsutvalget som ble nedsatt av Kommunal- og regionaldepartementet²⁴.

Det enkelte fagdepartement angir i planens tiltaksdel (kap. 4) hvilke tiltak som skal gjennomføres innenfor sine ansvarsområder. I noen tilfeller er de formelle virkemidlene på plass, men likevel trengs det innsats for å etablere en god praksis og gode resultater. Et eksempel: Teknisk forskrift til plan og bygningsloven angir kravene for god tilgjengelighet ved nybygging, og det foreligger veiledning fra flere instanser om hvordan de skal oppfylles²⁵. Forskning og evalueringer har avdekket at løsningene som velges likevel er mangelfulle. Ofte oppstår feilene i produksjonsleddet.²⁶

Eksisterende bebyggelse gir ofte utfordringer når tilgjengeligheten skal bedres. Dette gjelder spesielt når bebyggelsen er verneverdig eller fredet. I Agder har det lyktes å finne løsninger. Handlingsplanen inneholder tiltakspakker for å forbedre tilgjengeligheten både til gamle bygninger med kulturverdi, nyere eksisterende bebyggelse i statlig eie og til boliger.
Foto: Trond Taugbøl

²⁴ NOU 2004: 22. Velholdte bygninger gir mer til alle. Innstillingen avgitt 5. november 2004.

²⁵ Statens bygningstekniske etat, Norges byggeforskning sinstitut, Norges Handikapforbund o.a.

²⁶ T

Norges Byggeforskning sinstitut 2004.

2.2. Forsøk, utvikling og standardisering

På flere områder er det mangel på kunnskap og praktisk erfaring i å gjennomføre tiltak for tilgjengelighet og universell utforming. Handlingsplanen prioriterer virkemidler som ligger nær produksjonsfasen og som kan sikre rask gjennomføring og god kvalitet. Standarder gjør utvikling, produksjon og distribusjon av produkter enklere og mer effektiv. De blir grunnlag for sertifisering av produkter og utførelse og ivaretar krav til helse, miljø og sikkerhet.

Det satses på pilotprosjekter for å få praktisk erfaring med bruk av universell utforming. Pilotprosjektene vil inngå i pågående planer, utviklingsprogrammer og utbygginger. Eksempler er:

- Helsehensyn og universell utforming i kommunal planlegging
- Universell utforming i standardiseringsarbeid
- Tilgjengelighet til kulturminner og kulturmiljø.

2.3. Direkte tilgjengelighetstiltak

Eksisterende bebyggelse og miljøer utgjør en spesiell utfordring. Store og merkbare forbedringer vil ta tid. Forbedringer må skje gjennom løpende rehabilitering og vedlikehold. Regjeringen ønsker også å ta tak i problemet med manglende tilgjengelighet til eksisterende anlegg. Dette skal skje med spesielt anrettede programmer og midler. Det avsettes egne midler for å forbedre tilgjengeligheten i statens bygningsmasse (Moderniseringsdepartementet / Statsbygg) og innen transportsektoren gjennom BRA – programmet (Samferdselsdepartementet).

Et eget program for å fjerne 100 alvorlige og iøyenfallende tilgjengelighetsproblemer i Norge starter opp i 2005. Det skal også utvikles dialog med viktige nasjonale eiendomsbesittere og med eiendomssammenslutninger på fylkes- og kommunenivå for å avklare hvilke muligheter disse har for å øke tilgjengeligheten i sin bygningsmasse.

2.4. Kompetanseoppbygging og utdanning

Handlingsplanen legger vekt på tiltak for å øke kompetansen om universell utforming i offentlig administrasjon og i fagmiljøene.

En rekke beslutninger i offentlig virksomhet avgjøres rutinemessig etter saksbehandlingsprosedyrer. Krav om å vurdere universell utforming i relevante sammenhenger vil kunne sikre bedre gjennomføring av regjeringens politikk. For å styrke kompetansen i statlig sektor vil det bli gitt tilbud om kurs i 2005. Prinsippet om universell utforming vil bli tatt inn i den nye veilederen til Utredningsinstruksen.

Kommunal- og regionaldepartementet vil sammen med Statens bygningstekniske etat og Husbanken, styrke det generelle kunnskapsnivået innenfor byggsektoren. Utdannings- og forskningsdepartementet samarbeider med Kommunenes Sentralforbund for å øke bestillerkompetansen hos skoleledere. Det vil tas initiativ for å utvikle innholdet i grunnutdanningen innen universitets- og høyskolesektoren.

2.5. Informasjon og veiledning

Informasjonstiltakene er rettet mot praktiske resultater og vil i hovedsak gi økt kunnskap om ansvarsforhold, finansieringsmuligheter og praktiske løsninger. Informasjon vil spesielt bli brukt på områder hvor de statlige styringsredskapene er begrensede eller hvor det er behov for ytterligere kjennskap til gjeldende regler. Det vil bli lagt vekt på en samlet formidling og informasjon om aktuelle tilskuddsordninger.

Det er blitt og vil bli utarbeidet veiledere om universell utforming for å fremme bedre praksis. Det gjelder for eksempel innenfor idrettsområdet (Kultur- og kirkedepartementet), friluftsliv (Miljøverndepartementet), regional planlegging (Miljøverndepartementet) og bolig- og byggsektoren (Kommunal- og regionaldepartementet).

2.6. Koordinering

Koordinert innsats er avgjørende for å skape synergi og gjennomføringskraft for konkrete tiltak. Staten vil ha et sentralt apparat for oppfølging, koordinering og samråd om gjennomføring av planen.

Statssekretærutvalget for den samlede politikken for funksjonshemmede er det sentrale utvalget for oppfølging av regjeringens politikk på området. Utvalget vil forestå samordning mellom departementene og gi rammer for prioritering av midler som knyttes til handlingsplanen. Arbeids- og sosialdepartementet er koordinerende departement for den samlede politikken for funksjonshemmede og leder utvalget. Miljøverndepartementet er koordinerende departement for handlingsplanen. Departementet samordner de særskilte stimuleringsmidlene som er knyttet til planen etter føringer lagt av statssekretærutvalget, og vil arbeide i nær kontakt med Arbeids- og sosialdepartementet.

Det vil være løpende kontakt med departementer og andre viktige aktører for å oppnå god koordinering av statlige satsinger og initiativ. Representanter for departementene vil utgjøre et kontaktutvalg for oppfølging av tiltakene.

Koordinering av innsatsen i kommuner og fylker og i privat sektor vil skje gjennom stimulering til samordnet innsats.

2.7. Budsjett

Handlingsplanen for universell utforming vil ha en virketid på 5 år. Størstedelen av tiltakene som fremmer økt tilgjengelighet vil inngå i departementenes ordinære virksomhet og budsjetter. Tiltakene synliggjøres i de enkelte budsjettproposisjonene. På flere områder er innsatsen for å øke tilgjengeligheten for personer med nedsatt funksjonsevne tallfestet. På andre områder er det ikke mulig gi noe tall på dette.

Det knyttes stimuleringsmidler til handlingsplanen i hele perioden. Disse midlene skal fortrinnsvis nyttes til sektorovergrepene tiltak. Samtidig forventes bedre og mer tilgjengelighet gjennom økt prioritering innenfor generelle budsjettposter. Intensjonen er at den samlede innsatsen for tilgjengelighet skal øke. Miljøverndepartementet vil redegjøre for den samlede innsatsen i handlingsplanen i sine årlige budsjettproposisjoner.

Det sektorvise budsjettansvar – føringer lagt for bruk av statlige midler

Staten bruker betydelige beløp til investeringer hvert år. Tilgjengelighet inngår som en naturlig del av nybyggproduksjonen på grunn av krav i teknisk forskrift til plan- og bygningsloven. Statlige føringer og retningslinjer om tilgjengelighet og universell utforming gir tilsvarende effekter på andre områder. Disse føringene skal utvides til å berøre alle områder som er relevante. I de tilfellene hvor budsjettpostene er rammebevilgninger som prioriteres av kommunene, vil informasjon og veiledning bli brukt som virkemiddel.

Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling utgjør ca. 1 milliard kroner. Det er en rammebevilgning som blant annet brukes til stedsutvikling, infrastruktur og fysisk tilrettelegging, og er et eksempel på ordninger som det vil bli informert om gjennom handlingsplanen.

Øremerkede tilskudd for å øke tilgjengeligheten

Handlingsplanen angir øremerkede midler til tilgjengelighetstiltak på enkelte områder. Eksempler på dette er Statsbygg som setter av minimum 2 % av vedlikeholdsbudsjettet til tilgjengelighetstiltak i 2005 og 2006 og Samferdselsdepartementets øremerking av totalt 41 mill. kroner til bedre tilgjengelighet på jernbaneområdet i 2005.

Særskilte tiltak og programmer

I tillegg til ordinære budsjettmidler er det iverksatt en rekke tiltak og programmer for å styrke tilgjengeligheten generelt eller på enkeltområder. Disse baseres på spesielt avsatte og målrettede midler.

Forskningsprogrammet IT-Funk er et eksempel på dette. Programmet finansieres gjennom en årlig bevilgning fra Arbeids- og sosialdepartementet på 5 millioner kroner. I tillegg mottar det 3 millioner kroner fra Nærings- og handelsdepartementet

via andre programmer i Norges forskningsråd. IT-Funk skal fremme tilgjengelighet og universell utforming på feltet informasjons- og kommunikasjonsteknologi.

Stimuleringsmidler knyttet til handlingsplanen

Regjeringen har i budsjettet for 2005 satt av en stimuleringspott som skal fremme tverrsektorielle tiltak i oppfølging av handlingsplanen. Midlene kan brukes på ulike samfunnsområder og kan kanaliseres gjennom ulike forvaltningsnivåer og organisasjoner.

Budsjett 2005

Den totale, tallfestede økonomiske innsatsen i handlingsplanen vil være rundt 186 millioner kroner i 2005. Av disse vil rundt 65 millioner kroner være til nye tiltak (angitt med *). Dette omfatter ikke midler som vil bli utløst som følge av føringer lagt på generelle investerings- og driftsmidler. Statssekretærutvalget for den samlede politikk for funksjonshemmede vil årlig gi nærmere føringer for

Tiltak	Sum tiltak 2005
Stimuleringsmidler ASD* **	19 998 000
Statsbygg: Forbedring av tilgjengelighet og brukbarhet HOD*	7 000 000
Jernbaneverket: Tilgjengelighet til anlegg SD*	20 000 000
Vagdgatakebe og politiskapbeid ASD*	1 000 000
Jernbaneverket: Sikkerhet og risikoredusering SD*	21 000 000
IT-Funk: Tilgjengelighet i informasjonsteknologi ASD	3000 000
Nasjonale sentre for tilgjengelighet til utdanning og høyere utdanning UFD	1 000 000
Deftasentret ASD	8 000 000
Politistatistikk og innmelding HOD	1 850 000
Universell innføring i standardisering ASD + flere	1 400 000
Boligtilskudd til utbedring/tilpassning KRD	80 000 000
Råd for inkludering og planlegging UFD	1 800 000
Tilgjengelighetsbedringer i infrastruktur SD	15 700 000
	186 656 000

* Inkluderer utleggsbevilgning fra ASD.

fordelingen av stimuleringsmidlene. Midlene er lagt inn på kapittel 1400 under Miljøverndepartementet som koordinerende departement for handlingsplanen. Arbeids- og sosialdepartementet og Miljøvern-departementet vil samarbeide om den endelige fordeling av tiltak og prosjekter. De øvrige departementer bidrar til dette gjennom faglige prioriteringer.

Universell utforming er omtalt på en rekke programområder og poster i statsbudsjettet for 2005²⁷. Disse føringene peker på at tilgjengelighet og universell utforming kan eller skal inkluderes ved bruk av midlene. Hvor mye som faktisk brukes til økt tilgjengelighet og universell utforming innenfor generelle budsjettposter er det vanskelig å tallfeste. Totalrammen for budsjettposter som er relevante i forbindelse med handlingsplanen utgjør totalt ca. 18 milliarder kroner i 2005. Informasjon om tilgjengelighet vil bli styrket i 2005 for å oppnå flere resultater innenfor disse postene. Nedenfor er vist noen eksempler på slike budsjettposter:

- **Låneordning for boliger.**
Ny grunnlansordning hvor tilgjengelighet inngår som del av kriteriene.
Lånerammen for 2005 er på 13,5 mrd. kr. hvor den nye grunnlansordningen utgjør en betydelig del. Midlene fordeles av Husbanken. Kommunal- og regionaldepartementet.
- **Rentekompensasjonsordning for nybygg og utbedring av skolebygg.**
Rentekompensasjon tilstått for et totalt lånebeløp på 9 mrd. kr.
Budsjettbeløpet gjelder totalt lånebeløp frem til 2005.
Noe over 1/3 av prosjektene inneholder spesifiserte tiltak for bedre tilgjengelighet. Kommunal- og regionaldepartementet/ Utdannings- og forskningsdepartementet og Husbanken.

- **Tilskudd for tilrettelegging i barnehage.**
Kap 836 post 62-63 Totalt budsjett: 763 mill. kr.
Tilskuddet dekker bygningsmessige tilpasninger, ekstrabemannning og utstyr. Barne- og familiedepartementet.
- **Utbedring av idretts- og kulturanlegg.**
Fra spilleoverskuddet.
Totalt budsjett: 450 mill. kr.
Midlene brukes blant annet for å bedre tilgjengelighet og brukbarhet til anleggene. Kultur- og kirkedepartementet.
- **Spesielle miljøtiltak som del av landbrukets utviklingsfond.**
Kap 1150 post 50.11.
Totalt budsjett: 115 mill. kr.
Midlene brukes blant annet til tilrettelegging av friluftsområder. Landbruks- og matdepartementet.
- **Kompetansetilskudd.**
Kap 581 post 78. Totalt budsjett: 57 mill. kr.
Midlene brukes blant annet til informasjon og kompetansehevende tiltak om universell utforming. Midlene fordeles av Husbanken. Kommunal- og regionaldepartementet.
- **Tiltak i friluftsområder.**
Kap. 1425.31.2 Totalt budsjett 17 mill. kr.
Midlene brukes blant annet til tilrettelegging av friluftsområder og fordeles av Direktoratet for naturforvaltning. Miljøverndepartementet.

Tiltakene er nærmere beskrevet i kap. 4.

²⁷ Gjelder for eksempel Arbeids- og sosialdepartementet, Forsvarsdepartementet, Helse og omsorgsdepartementet, Miljøverndepartementet, Moderniseringsdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Samferdselsdepartementet og Utdannings- og forskningsdepartementet.

3. SAMARBEID OG MEDVIRKNING

Handlingsplanen skal være godt forankret i departementene, fylkene og kommunene. Arbeidet med oppfølging av planen skal også være åpent for innspill fra alle aktuelle miljøer og brukergrupper.

Miljøverndepartementet vil organisere en faglig referansegruppe.

Statens råd for funksjonshemmede og Deltasenteret vil ha sentrale oppgaver og vil bidra med rådgivning, koordinering og gjennomføring av planen.

På enkelte områder er det etablert andre grupper for å utvikle fagfeltet og delta i Internasjonalt arbeid²⁶.

Oppfølging av sektorvise eller lokale tiltak forutsetter god kontakt med relevante fagmiljøer og brukergrupper. Videre kan faste brukerfora etter mønster av de som finnes på samferdselssektoren anvendes både for satsinger og enkelttiltak²⁷. Mange av tiltakene skal gjennomføres i kommunene. Kommunale og fylkeskommunale råd for funksjonshemmede vil være naturlige ressursbanker og kontakter for utvikling og gjennomføring av prosjektene²⁸.

3.1. Forholdet til samarbeidspartnere og interesseorganisasjoner.

Vilkåret for en vellykket måloppnåelse er god forankring av handlingsplanen i aktuelle instanser og miljøer. Miljøverndepartementet vil sørge for at planens innhold blir formidlet til regionale og lokale myndigheter og til privat sektor, slik at disse partene kan bli aktive medspillere i arbeidet for å skape et tilgjengelig og inkluderende samfunn.

Frivillige organisasjoner, forsknings- og utdanningsmiljøer, næringsliv og forvaltningen på alle nivåer vil ha mulighet for å gi innspill. Miljøverndepartementet vil organisere en faglig referansegruppe knyttet til den sentrale oppfølging av handlingsplanen. Interesseorganisasjonene for funksjonshemmede vil være viktige deltakere i denne gruppen.

3.2. Forholdet til Statens råd for funksjonshemmede og Deltasenteret

Statens råd for funksjonshemmede (SRFF) er i følge sitt mandat et rådgivende organ for offentlige instanser og institusjoner, særlig departementene og statsforvaltningen for øvrig. SRFF er bredt sammensatt med deltakere fra forskning, offentlig og privat virksomhet og fra interesseorganisasjonene. Rådet vil i sitt arbeid ha en kritisk og konstruktiv profil og være en pådriver for å øke bevissthet og kunnskap om hvordan et inkluderende samfunn kan utvikles.

Rådet møter årlig Statssekretærutvalget for den samlede politikken for funksjonshemmede og vil i den forbindelse ha anledning til å drøfte innretning og prioriteringer i handlingsplanen.

²⁶ Eksempler:

Nasjonal speilkomité for Internasjonalt og europeisk standardiseringsarbeid gjennom ISO og CEN.
Høye sektornettverk knyttet til Nordiska sekretariatet for handikaprådgivning under Nordisk ministerråd.

²⁷ Fø

utdanning (Utdanningsdirektoratet) og for ny opera i Oslo.

²⁸ I dag har 60 % av kommunene slike råd. Opprettelsen av kommunale råd for funksjonshemmede i alle kommuner vil styrkes gjennom tiltak i handlingsplanen, jf. Stortingets vedtak ved behandlingen av Stortingsmelding nr. 40 (2002-2003) Nedbygging

2

med eit forslag om lovfesting av kommunale råd for menneske med nedsett funksjonsevne i løpet av 2004. Regjeringen vil komme tilbake til lovfesting av slike råd i egen melding til Stortinget.

Regjeringens handlingsplan for
økt tilgjengelighet for personer med
nedsatt funksjonsevne
Plan for utvalgte utforming
innen viktige samfunnsområder

Rådet kan også ta opp forhold knyttet til planen med de aktuelle departementer etter eget behov, samtidig som departementene kan søke rådets bistand²¹.

Deltasenteret arbeider med hvordan bruk av hjelpemidler og tilrettelegging av miljø sammen bidrar til å bedre tilværelsen for mennesker med funksjonsbegrensninger. Deltasenteret har konsentrert innsatsen rundt sentrale områder som transport, bygninger og uteområder, informasjons- og kommunikasjonsteknologi og opplæring og arbeid. Senteret vil få en sentral plass i gjennomføring av tiltak i handlingsplanen i samråd med Miljøverndepartementet og Arbeids- og sosialdepartementet. Senteret vil bli brukt i forbindelse med rullering og revisjon av handlingsplanen.

Mulighet for å benytte natur og friluftsområder er viktig for helse og rekreasjon. Begge aspektene berøres av satsinger i handlingsplanen. Foto: Miljøverndepartementet.

²¹ Om Rådets mandat, sammensetning og arbeidsprogram se <https://www.srf.no>.

4. TILTAK OG AKTIVITETER

Alle tiltakene som inngår i handlingsplanen fra 2005 er beskrevet i tabell.

Tabellen er gruppert etter prioriterte samfunnsområder og omfatter nesten 100 satsinger og tiltak herunder:

- Transport
- Bygg og utbygging
- Informasjon (IKT)
- Andre samfunnsområder

Det vil løpende bli vurdert å markere nye tiltak.

Handlingsplanen omfatter satsinger fordelt på 15 departementer²⁴. De spenner fra små, men viktige tiltak, til flerårige programmer. Regjeringen vil fremme noen av tiltakene som vil komme i gang tidlig i handlingsplanperioden:

- **Transport** Økt tilgjengelighet til jernbanen (SD) og en bredere satsing på tilgjengelighet til kollektivtransport fra 2006 gjennom BRA-programmet (SD).
- **Bolig og bygg** Økt antall universelt utformede boliger (KRD), økt tilgjengelighet i eksisterende offentlige bygninger, herunder skoler, universiteter o.a. (MOD, UFD, ASD, KRD). Økt tilgjengelighet vektlegges i forsvars nybygg og rehabiliteringsprosjekter (FD).
- **Uteområder** Bedre tilgjengelighet til friluftsområder og idrettsanlegg (MD og KKD).

• Informasjon (IKT)

Innføre god tilgjengelighet (WAI-kriteriene) på offentlige nettsteder (MOD), Globalis - interaktivt atlas (UD), styrke universell utforming i arkiver, biblioteker og museer (KKD).

• Produktutvikling

Nyutviklingsprogram for universell utforming i design og produktutvikling (NHD).

• Lov- og regelverk

Innskjerpe regelverket for offentlige innkjøp (MOD), utarbeide rikspolitiske retningslinjer for universell utforming i planlegging (MD), vurdere innarbeiding av universell utforming i plan- og bygningsloven (MD og KRD).

• Kompetanseoppbygging

Kurs for offentlig ansatte (MD), program for digital kompetanse (UFD), skoleing av aktører innenfor bolig- og byggsektoren (KRD).

• Lokal mobilisering

Landsomfattende tiltak for å fjerne 100 alvorlige tilgjengelighetsproblemer (MD), pilotprosjekter i kommunene for å finne nye løsninger (HOD, MD).

²⁴ Følgende forkortelser er benyttet: ASD (Arbets- og sosialdepartementet), BFD (Barne- og familiedepartementet), HOD (Helse- og omsorgsdepartementet), FKD (Fiskeri- og kystdepartementet), FD (Forsvarsdepartementet), JD (Justisdepartementet), KRD (Kommunal- og regionaldepartementet), KKD (Kultur- og kirkedepartementet), LMD (Landbruks- og matdepartementet), MD (Miljøverndepartementet), MOD (Moderniseringsdepartementet), NHD (Nærings- og handelsdepartementet), SD (Samferdselsdepartementet), UFD (Utdannings- og forskningsdepartementet), UD (Utenriksdepartementet).

**Regjeringens handlingsplan for
økt tilgjengelighet for personer med
nedsatt funksjonsenergi
Plan for universell utforming
innen viktige samfunnsområder**

Tabellen gir en oversikt over alle tiltakene som inngår i handlingsplanen fra 2005. Tiltakene er sortert på transport, bygg og uteområder, informasjon (IKT) og andre samfunnsområder. Tabellen angir det departement som har

oppfølgingsansvar, tidspunkt eller periode for iverksetting og, der det er fastlagt, det økonomiske omfanget. Det vil løpende bli vurdert og iverksatt nye tiltak i handlingsplanperioden 2005-2009.

Område	Tiltak	Dep.	Beskrivelse
Transport 7.1	Infisering av nye EU-direktiv om slagende trafikkmidler for persontransport	NHD	Gjelder direktiv 2003/24/EF om sikkerhetsregler og standarder for passasjerskip. Direktivet setter nye regler for tilgjengelighet for funksjonshemmede 2004 - 2005
Transport 7.2	BRA-Programmet	SD	Satsing på tilgjengelighet og universell utforming innenfor samferdselssektoren. Flere tiltak som gjelder hele ruteskeden og omfatter områdene transportinfrastruktur, rullende materiel og logistikk. Gjør normfases som del av Nasjonal Transportplan (NTP) i perioden 2006-2009
Transport 7.3	Støtte til tekniske tilgjengelighets tiltak i jernbanen	SD	Innenfor jernbanesektoren settes det av 24 mill kroner til tiltak for universell utforming tilgjengelighet for alle og 21 mill kroner til akkompagnement og 21 mill kroner til tekniske tiltak, informasjon og utforming 2005
Transport 7.4	Tilskudd til investeringer i infrastruktur for å bedre tilgjengeligheten til kollektive transportmidler	SD	Posten inkluderer tilskudd til arbeids- og utdanningsreiser og investeringer i infrastruktur for å bedre tilgjengeligheten. Deler av midlene (kr. 6 mill.) disponeres av Jernbaneverket, Statens Vegvesen og Avinor i samarbeid med brukermedvirkningsgruppene. Avinors arbeider bygger blant annet på kjøpting av flyplasser gjennomført i 2003 2005
Transport 7.5	Reinhjørning og utforming av busstopp og delingsbuss	SD	Tilgjengelighet og universell utforming står sentralt i Regjeringens politikk for utforming av transportsystemet. Forbeter bilgitt spesielt i delingsbuss i Jernbaneverket og Statens Vegvesen for 2005 2005
Transport 7.6	Kravspesifikasjoner om tilgjengelighet for passasjerer ved konkurranseutsetting av personbuss og jernbane	SD	Tilgjengelighet inkluderes i spesifikasjonsgrunnlaget 2005
Transport 7.7	Støtte til utprøving av nye billettering og informasjonssystemer	SD	Støtte til innføring, utprøving og praktisk utforming av nye elektroniske informasjon- og billetteringssystemer innen transportsektoren. Det ønskes på å teste ut systemer som finnes på det internasjonale markedet og som tilfredsstiller kravene om universell utforming 2005
Transport 7.8	Flere parkeringsplasser for forflytningshemmede	SD	Det vil bli tatt initiativ til en felles offentlig strategi for å sikre forflytningshemmede tilgang til særlige avsatte parkeringsplasser, der slike er viktige for god tilgjengelighet til viktige felles tjenestetilbud, så som ved samfunnsknutepunkter, sykehus osv. 2005
Transport 7.9	Gjennomføring av nye normer for tilgjengelighet og universell utforming	SD	Reviderer utgave av håndbok 017 Vegnormen med vesentlig utvidelse av krav til tilgjengelighet / universell utforming. Visuelle og takile ledning for synshemmede er blant annet inkludert 2009

Område	Tittel	Dept	Beskrivelse
Bygg og utømråder BU 1	Informasjonskampanje om finansiering og faglige muligheter	ASD	Kampanjen vurderes som en folkeseriestart "ingen hindring" som ble gjennomført av Sosial- og helsedirektoratet. I tillegg ble det mulighetsene for å bruke ulike statlige tilskuddsordninger til øveling av bedre tilgjengelighet. Det gjelder blant annet midler til: * Fylkeskommuner, kommuner og utvidet KMD * Kommuner til spesielle miljøttak Nasjonalbudsjett (NMB) * Kommuner til kultur- og idrettsskole (KID) 2005
Bygg og utømråder BU 2	Økt tilgjengelighet til omsorgsboliger og sykehjem	ASD	I Håndlingsplanen for eldreomsorgen inngår utbygging og rehabilitering av bygningsmassen innenfor pleie- og omsorgssektoren. En viktig del av dette bidrar til å fremme økt tilgjengelighet, til eksisterende bygningsmasse og god tilgjengelighet til nye boliger som anvendes av personer med redusert funksjonsevne. Samlet investeringsramme er på 32 milliarder kroner i perioden 1998 - 2007.
Bygg og utømråder BU 3	Øremerketelektutdel for flerelegeting barnehager	BFD	Tilskuddet (736 mkr i 2005) dekker akustikkutrustning, utstyr og byggelegemessig utredning for barn med funksjonsnedsettelse. 2005
Bygg og utømråder BU 4	Utbedringsplan fra Helsebarn til krisensett med botilbud	BFD	Departementet viderefører en kartlegging av problemene i 2004. Driftingen med tan på Kildebarnpakken i Helsebarn til utbedring av tilgjengelighet i krisensett for kvinner. Tiltaket trådte i kraft høsten 2004. 2004
Bygg og utømråder BU 5	Oppfølging av bruk av universell utforming ved bygging av nye barnehager	BFD	Hemmelighetsplanen til Barnehagerekord (2005) Fokus settes på nybygging. I samarbeid med Helsebarn har BFD etablert en internett portal for barnehagetrygging: www.helsebarnhagetrygging.no 2004
Bygg og utømråder BU 6	Reviderer mål for utarbeidelse av forprosjekt	FD	Alle nye bygninger som planlegges og ombygging og rehabiliteringsprosjekter skal vurderes i forhold til universell utforming. 2003
Bygg og utømråder BU 7	Alle nye boliger som oppføres skal følge de beste praksisstandarden	FD	Alle nye boliger som bygges av Berentbygg skal følge de beste praksisstandarden for tilgjengelighet. 2005
Bygg og utømråder BU 8	Informasjon til Forsvarsbyggs prosjekterende	FD	Forsvarsbygg (FB) vil styrke informasjonen om handlingsplan for universell utforming i sin prosjektorientasjon. 2005
Bygg og utømråder BU 9	Ny strategi for forebygging av astma, allergi og innemiljødomener	HOD	Ny strategi fastlegges i 2004. Viktige fokuserområder er: 1. Innemiljø 2. Forebygging 3. Astma- og innemiljødomener (NAA) som ledd i planlegging og konsekvensutredninger. Strategiplanen inneholder over 50 ulike tiltak for å forhindre utvikling og videreutvikling av Norges Astma- og Allergiforbund (NAAF) planlegging og videreutvikling av tilfeller av NAA i innemiljødomener. 2004
Bygg og utømråder BU 10	Universell utforming i styringsdokumenter til helseforetak	HOD	Universell utforming vil bli lagt til grunn for fysisk utforming og drift av helseforetak og andre institusjoner innenfor helsevesen som ligger under Helse- og omsorgsdepartementets ansvarsområder. 2005

**Regjeringens handlingsplan for
økt tilgjengelighet for personer med
nedsatt funksjonsevne**
Plan for universell utforming
innen viktige samfunnsområder

Område	Titel	Ansvar	Beskrivelse
Bygg og utseomsråder BU 11	Føringer for å oppnå universell utforming av tjenesteproduksjonen	HOD	Gjelder allmennfergetjenesten og fysioterapitjenesten. Høringen til RV gitt i årg. rundskriv fra Sosial- og helsedirektoratet. 2005
Bygg og utseomsråder BU 12	Handlingsplan for fysisk aktivitet	HOD	Handlingsplanen er en oppfølging av Sameld nr. 16 (2002-2003) Resept for et sunnere Norge. Planen bygger på strategien universell utforming, og tilgjengelighet for alle skal tas hensyn til. 2005-2009
Bygg og utseomsråder BU 13	Røykveierestauranter og serveringssteder	HOD	Lov om vern mot tobakkskader (Røykeloven) ble innført i 2004 og har medført økt tilgjengelighet for miljøvennlige. Loven følges opp med tilsyn av etterlevelse av røykeforbudet i restauranter og serveringssteder, og veiledning om røykeforbudet. 2005
Bygg og utseomsråder BU 14	Gjennomføringsplan for rettslokaler direktelagt for hørsekhemmede	JD	Rentallet i Justiskomiteen fremmet i forbindelse med behandlingen av St.prp. nr. 1 (2003-2004) forslag om at Domstolsadministrasjonen (DA) skulle komme tilbake til Stortinget med en gjennomføringsplan for tiltak som må iverksettes for at alle rettslokaler skal være direktelagt for hørsekhemmede. DA har påbegynt arbeidet. Foreløpig beregninger fra DA viser en kostnadsramme på 5 millioner kroner. 2004
Bygg og utseomsråder BU 15	Økt vekt på universell utforming i nybyggingsmaterieil, for idrettsbygg og anlegg	KKD	Gjennomføres med reaksjon iv veredningssatetel. 2005
Bygg og utseomsråder BU 16	Oppgradering av eksisterende kulturbygg for å bedre tilgjengeligheten	KKD	Krav om tilgjengelighet for funksjonshemmede gjennomføringslinjer for tilskudd til kulturbygg. 2005
Bygg og utseomsråder BU 17	Oppgradering av eksisterende lokaler med bedre tilgjengelighet	KKD	De kirkelige fellesrådene og kommunene er ansvarlig for innmelding av behov for tilskudd. Dette inkluderer tiltak for å øke tilgjengeligheten. 2005
Bygg og utseomsråder BU 18	Yektlegge universell utforming i retningslinjer for anlegg	KKD	Universell utforming styrkes i retningslinjer og legges til grunn ved etablering av dreitsanlegg. 2005
Bygg og utseomsråder BU 19	Styrke reatkeretningen for utbedring av bygg og anlegg for tilrettelagt og fysisk aktivitet	KKD	Risikoudspørsmået for utbedring av bygninger og anlegg for idrett og fysisk aktivitet kan utnyttes bedre i forhold til å gi bedre tilgjengelighet for funksjonshemmede. 2005
Bygg og utseomsråder BU 20	Styrke universell utforming i arkiver, biblioteker og museer	KKD	Forsøks- og utviklingsprosjekter har gjennom de seneste årene gitt økt kunnskap om hvordan tilbud som arkiver, biblioteker og museer kan gjøres bedre tilgjengelig for alle. Det tas sikte på å formidle denne kunnskapen og motivere til å iverksette tiltak. 2005
Bygg og utseomsråder BU 21	Inkludere universell utforming i Teknisk forskrift	KKD	Prinsippet om universell utforming vurderes tatt inn i Teknisk forskrift til bygningsteknikk i plan og bygningeloven. Dette arbeidet påbegynnes uten å øvrerte bygning som utvalgte arbeid. 2005-2006

Område	Tiltak	Bud	Beskrivelse
Bygg og utomsråder BU 22	Øke antall universell utformet boliger	KRD	Målet er nedfelt i SL med prosjekt 2003-2004 om boligpolitikk. Økt antall boliger med universell utforming skal nås ved innarbeidet innretning av Husbanken og økonomiske tiltak og ved satsing på informasjon, kompetanse og kunnskapsheving. 1. Universell utforming inngår som ett av søknadskriteriene i det nye grunnlaget i Husbanken. Dette betyr at utgifter en betydelig del av Husbankens totale tilskudd til 13,5 milliarder kroner i 2005. Det vil bli oppført i hver utlysning av boliger som oppføres med universell utforming. 2. Husbanken har tilpassing av boliger og tilgjengelighet som ett av flere diskuterte formål under boligtilskudd. Avviklingskommunen på budsjettposten 06ap, 581, post 75) blir mer enn fordelt 80 mill. avsett til tiltak for økt tilgjengelighet i boliger for eldre og funksjonshemmede. 3. Kvalitetssikring, kompetansebygging, informasjon om universell utforming og utforming av tilretteleggingsarbeid, om boligutbygging i kommunene. Kompetansen i skoleåret 06ap, 581, post 75) økes fra 36 mill. i 2004 til 56,7 mill. i 2005. Husbankens arbeid som kompetansepartner skal styrkes. 2005
Bygg og utomsråder BU 23	Hensyn til universell utforming skal ivaretas i utbyggingsavtaler	KRD	I forbindelse med forregulering av utbyggingsavtaler foreslås en eksplisitt hjemmel for at utbyggingsavtaler kan inneholde krav om universell utforming. 2005
Bygg og utomsråder BU 24	Støtte til prosjekter for direktelegging for krets og opplevelse	LMD	Tilskudd til prosjekter som del av Landbrukskrets utviklingsfond. Midlene overføres fra 2004 til kommunene for prioritering og bruk av blant annet til direktelegging av kretsområder. I 2005 er avsatt tilskuddspakke på 11,5 mill. kroner om universell utforming styrkes. 2005
Bygg og utomsråder BU 25	Støtte til tilrettelegging og forbindelse med investeringer i næringssyng	LMD	Gjelder bygginger som tas i bruk til f.eks. utleie, gårdsbutikker m.v. Fylkesvise byggeutviklingsmidler. Det er avsatt 241 mill. for 2005. Ordningen forvaltes av Innovasjon Norge. Tilgjengelighet til slike tilbud påpekes i Skolebarnsbrøyet til Innovasjon Norge. Samordning mellom LMD og NHO. 2005
Bygg og utomsråder BU 26	Informasjon til organisasjonene om universell utforming	LMD	Fremme i vidkunnet av universell utforming og tilgjengelighet til bygginger og tilleg, som brukes av organisasjonene. Gjelder blant annet AFA og Selvsjette for Norges Vel. 2005
Bygg og utomsråder BU 27	Kompetanseheving av universell utforming i utdanningsinstitusjonene	MO	Nasjonal satsing på alle utdanningsinstitusjoner med relevante fagmiljøer og utdanninger. Gjelder videregående skole, universiteter og høyskoler. Satsingen utvikles av NTNU. 2005 - 2006
Bygg og utomsråder BU 28	Styrkede foringer om universell utforming i støtteordninger for friluftsliv	MO	Tiltak i naturvernet, kulturlandskaps, friluftsvetende og skjønnhetsparker. Total støtte for tilrettelegging av friluftsområder er 17 mill. kroner. Midlene forvaltes av Direktoratet for naturforvaltning. 2005
Bygg og utomsråder BU 29	Sjerve 100 alvorlige hindringer nasjonalt	MO	Det utvikles en landsomfattende kampanje med sikte på å fjern 100 alvorlige hindringer. Kommunene inviteres til å melde inn tiltak. Gjennomføring forutsettes å skje i samarbeid mellom staten / sektormyndigheter, kommunen og berørte akte innenfor tilgjengelige budsjettparmer. 2005 - 2009

**Regjeringens handlingsplan for
økt tilgjengelighet for personer med
nedsatt funksjonsevne
Plan for universell utforming
innen ulike samfunnsområder**

Område	Tiltak	Ans.	Beskrivelse
Bygg og utemråder BU 30	Vidertakking av kørset Planlegging for alle	MD	Revisjon av opplæringsprogrammet "Planlegging for alle" og vedvarende oppdatering i lokal og regional utviklingsarbeid 2005
Bygg og utemråder BU 31	Syrking av universell utforming i kommunal virksomhet	MD	Større tilgjengelighet for å fremme universell utforming som strategi i kommunens virksomheter. Det legges særlig vekt på å styrke koplingen mellom kommunal planlegging og utnyttning av tilgjengelige økonomiske virkemidler. Sees i sammenheng med andre planinitiativ i kommunene, blant annet i arbeid med by- og tettstedutvikling. 2005-2009
Bygg og utemråder BU 32	Ny planlagt av plan- og bygningloven. Syrking av bærsynlig tilgjengelighet og universell utforming	MD	Miljøverndepartementet vil vurderer endringer i plan- og bygningloven for å styrke hensynet til tilgjengelighet og universell utforming. Antattlagene fra planovervaksen vil bli vurdert. 2005
Bygg og utemråder BU 33	Utarbeide RPR for universell utforming i planlegging	MD	Konkretisering og oppfølging av forslag i St. meld. nr. 23 (2001-2002). Bedre miljø i byer og tettsteder om bruk av Rikspolitiske rettingsslag. For å styrke hensynet til personer med nedsatt funksjonsevne i planleggingen vil det bli utarbeidet RPR om universell utforming 2005-2006
Bygg og utemråder BU 34	Tiltakspakke Oppfølging av Direktoratet for naturforvaltning. Forslag rapport om funksjonshemmede og tilgjengelighet	MD	Tiltakspakken skal sammenheng med satsingen på friluftslivets år 2005. Satsingen inneholder tiltak for å bedre tilgjengeligheten for funksjonshemmede til friluftsområder, samfunnsområder og mobilitet til bruk av naturen. 2005-2009
Bygg og utemråder BU 35	Tiltakspakke Tilgjengelighet til kulturminner	MD	Pakken tar sikte på å bedre tilgjengeligheten til kulturminner gjennom forslag, utredninger, kompetansheving og pilotprosjekter. Tiltak vil bli, være utvikling av metoder og informasjon for tilgang til bygd og kulturstudier, kulturstudier, viktige bygninger, kirker m.v. Bedre tilgjengelighet kan vurderes i MD- kystkultur, satsing og kulturminner i friluftslivets år. Større prosjekter vil gå over flere år og det skal samarbeides med andre instanser og berørte. 2005
Bygg og utemråder BU 36	Tiltakspakke utvikle KOSTRA som rapporteringssystem for kommunenes arbeid med universell utforming	MD	KOSTRA er et nasjonalt informasjonssystem som gir informasjon om kommunal og fylkeskommunal virksomhet. Det er ønskelig å tilrettelegge KOSTRA slik at den kan gi informasjon om kommunenes arbeid med universell utforming. KOSTRA administreres av Statistisk sentralbyrå. 2005
Bygg og utemråder BU 37	Scoringsskjema om kulturminner	MD	Meldingen legges fram i januar 2005. Omtale av universell utforming og forslag til tilgjengelighetsstak. 2005
Bygg og utemråder BU 38	Kartlegging og utvikling av tiltak for å planlegge og utvikle nærmiljø, barnehager og skoler for alle barn	MD	Forsøk og utviklingsarbeid for å inkludere hensynet til funksjonshemmede barn i MB satsing på dette området. 2005

Grense	Tittel	Der	Beskrivelse
Bygg og uteområder BU39	Tilgjengelighet og universell utformning i nær og utvalgte deler av byen og i feltskapsutvikling.	MD	Tiltaket omfatter samordning av planer og tiltak, kommunale råd for funksjonshemmede, næringslivet o.a. i byen med planleggerne. (Oslo/Grorudalen, Drammen/Fredrikstad, Sten og Stavanger). Universell utforming skal innarbeides i planlegging og gjennomføring av tiltak som gjelder tilgjengelighet til transport og uteområder. Tiltaket omfatter netverksbygging og erfaringsformidling fra forsøkene og erfaringer med universell utforming i innførte programmer for miljøvennlig renstekestek-utvikling. Utarbeidelse og formidling av gode eksempler på universell utforming i form av byggar, gater og arealer for fullt utslipp av vann. 2005
Bygg og uteområder BU40	Universell utforming vektlegges i veileder og materiell.	MD	Temaet universell utforming innføres i veilederen om Naturvennlig tilrettelegging. 2005
Bygg og uteområder BU41	Frikultivert år 2005	MD	Større tiltaksprogrammer Frikultivert år 2005 for å fokusere på universell utforming og miljøvennlighetsbruk for alle. 2005
Bygg og uteområder BU42	Veileder om universell utforming i planlegging.	MD	Veileder i planlegging etter plan- og bygningssloven. Skal utdype rundskriv 10/99 Tilgjengelighet for alle. Baseres på resultater fra planlegging for universell utforming i fylker og kommuner. 2005
Bygg og uteområder BU43	Innarbeide universell utforming i IKT-verktøyet. Netverksbygging og miljøvennlig.	MD	Nettverk for miljøvennlig og miljøvennlig for underretning i natur- og miljøplan og samfunnsplan. Tiltaket vil samarbeide med statslig inn- og utv. for å utarbeide plan for bærekraftig utvikling (2005-2014) og skal skje i samarbeid med Utdanningsdirektoratet. 2005
Bygg og uteområder BU44	Gjennomføringen av Den europeiske landskapskonvensjonen i Norge.	MD	Norge har ratifisert den europeiske landskapskonvensjonen som trådte i kraft 1.3.2004. Forberedende arbeid til utarbeidelse av universell utforming i steds- og landskapsanalyser utføres av Norges landbruks- og skole (NLH). Integrere styrer for universell utforming i gjennomføringen. 2005
Bygg og uteområder BU45	Strukturelle kommuner og i tillegg til å innføre nye tiltak for universell utforming i sitt arbeid med miljø, forurensning og lokal utvikling, praksis.	MD	I tillegg til MDs arbeid med styrking av lokal miljøvern og lokal utvikling av nettsamfunnsplaner for kommuner. Oppfølging, nettsamfunnsbygging og forsøk som kan bli strategier i universell utforming til den europeiske konvensjonen i landskapsarbeidet. Medvirking fra næringsorganisasjoner for funksjonshemmede og kommunale råd for funksjonshemmede. Kan sees i sammenheng med tiltak som angår styrking av universell utforming i planlegging og gjennomføring for å styrke lokal utviklingsarbeid med plan og bygningssloven som verkøy. (Jf. St. meld. nr. 10-12002-2003). 2005
Bygg og uteområder BU46	Styrke informasjonsarbeidet om lokal luftkvalitet.	MD	Tiltaket omfatter bedre tilrettelegging og styrket informasjon om lokal luftkvalitet til personer med svekkelse eller for miljøpåvirkninger (asmatikere). Tiltaket vil kunne knyttes til videre arbeid med eksterne nettverk for informasjon om status og varsler om luftkvalitet. 2005

**Regjeringens handlingsplan for
økt tilgjengelighet for personer med
nedsatt funksjonsevne**
Plan for universell utforming
innen viktige samfunnsområder

Område	Tiltak	Ansvar	Beskrivelse
Bygg og utseområder BU 47	Handlingsplan for universell utforming i Statsbygg	MDD	Planen inneholder tiltak for å bedre tilgjengeligheten til nye og eksisterende bygninger. Statsbygg vil bruke minimum 2-3 % av samlede byggkostnader i 2005 og 2006 for å øke tilgjengeligheten i eksisterende bygninger. Arbeidet vil pågå også utover 2006. Heltlegging av tilgjengeligheten i eksisterende bygg vil pågå 2004-2009 og har et budsjett på 3,5 mill. kroner. Totalt vil 1,4 mill. m ² bli tilgjengelig. Universell utforming vil bli innarbeidet i mal for byggeprogrammer, prosjekteringsanvisninger og utførelsesbestillelser. Universell utforming skal innarbeides i grunnlaget for kommende plan- og designregulanser. Statsbyggs budsjett for nyinvesteringer er på ca. 2 milliarder kroner i 2005-2006.
Bygg og utseområder BU 48	Viledning og informasjon om universell utforming i offentlige innkjøp	MDD	Nye regler om offentlige innkjøp er under utarbeidelse og trer i kraft i 2005. Et nytt EU-direktiv om offentlige innkjøp er ett av underlagsdokumentene. Datasenteret vil vellede om universell utforming i forbindelse med offentlige innkjøp.
Bygg og utseområder BU 49	Rente kompensasjonordning for utbedring av skolebygg	UFD	Ordringen er et samarbeid mellom UFD og KRD gjennom Helsebanken. Avtalen brukes også til økning av tilgjengelighet. Ordringen løper fram til 2010. 34 % av prosjekter (2002-2003) omfatter spesiell forberedning av tilgjengelighet. Totalt annerkjente 150 mill. kroner.
Bygg og utseområder BU 50	Handlingsplaner for tilgjengelighet for funksjonshemmede studenter ved høyere læresteder	UFD	NTNU mottar 1,0 mill. per år som nasjonalt sentre for tilgjengelighet til utsektoren og for nasjonale pådriver- og nettverksfunksjoner.
Ordfide	Tiltak	Ansvar	Beskrivelse
Informasjon IKT 1	Styrking av universell informasjon i forskning på IKT-sektoren gjennom forskningsprogrammet D-Tank	ASD	IT-Tank skal bidra til å utvikle produkter og tjenester som utvikles og introduseres i det offentlige markedet. Skal kunne brukes av alle. Skjemaet er på totalt ca. 30 mill. kroner. Hvor ASD dekker 20 mill. og MDD 10 mill. Med egeninnsatsen i næringslivet vil er det forventet at IT-Tank totalt vil utløse 60 millioner kroner. Inngår av Norges forskningsråd.
Informasjon IKT 2	Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek	KKD	Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek søker for produksjon og tilrettelegging av studie- og folkebibliotekslitteratur i god produksjon av blant annet lyd- og digitale versjoner. Tilbudet er rettet spesielt mot synshemmede. Det arbeides med effektivisering av tjenestene ved innføringen.
Informasjon IKT 3	Nettside for handlingsplan for universell utforming	MDD	Skriveprosen og tilgjengelighetsstandarder på nettstedet www.univ.no/univ skal oppdateres og utformes som et sentralt nettsted for universell utforming, og oppfølging av handlingsplan for universell utforming. Tilpassing og trykdesign på nettstedet.
Informasjon IKT 4	Brak av Arealis for tilgjengelighetskart	MDD	Arealdokumentasjonssystemet Arealis utvikles med interier for registrering av ulike typer for tilgjengelighet som kan stedsfestes og knyttes til kommunale informasjonssystemer og kartproduksjon. Skilens kartverk.

Område	Tiltak	Dep.	Beskrivelse
Informasjon IKT 5	Tilgjengelig og betalt offentlig nettsteder	MD	Stallige nettsteder opprettes til å følge VÅG-standarden for sine interesser. Der igangsettes informasjonstiltak for å synliggjøre betydningen av de tiltakene følges. 2005
Informasjon IKT 6	Globalt, interaktivt verdensnett	UD	Tiltaket er et feldt i "Tusenårsplanen". Globalt er utviklet av FN-sambandet i samarbeid med GRID-Arendal og Høgskolen i Hedmark. Det formidler likheter og ulikheter i det menneskelige samfunn og hvordan vi påvirker livet på jorden. Globalt tilrettelegges også for blinde og synssvake. 2005
Informasjon IKT 7	Tilrettelagt og informasjon om "Kommuni"	UD	"Kommuni" fremmer fysisk aktivitet og idrett med kunnskapsformidling om tilbehør og utrustning. Tiltaket gjennomføres i samarbeid med idrettsklubber og relevante frivillige organisasjoner. 2005
Informasjon IKT 8	Universell utforming ved etableringen av et informasjonssenter for norsk utviklingsarbeid	UD	Senteret etableres i eksisterende bygninger på Vesstøen i Oslo. Det satses på informasjon og utstilling med permanent og god tilgjengelighet for alle brukere. Vil særlig være rettet mot barn og unge. Prosjektet som inkluderer universell utforming gjennomføres i 2005. 2005
Informasjon IKT 9	Gjennomføring av Dagsavisen i lydbok-format	UD	Dagsavisen vil bli produsert i lydbok-format og gjennomføres som standard ved videre produksjon av lydbøker. Oppfølging i produksjon og formidling av lydbøker. 2005
Informasjon IKT 10	Alle bestiller kompetansen om IKT hos skolelærere	UD	UD gjennomfører tiltaket i samarbeid med Kommunenes Sentralforbund. Målet er å styrke kompetansen hos leverandører og bestillere av IKT-produkter og infrastruktur som brukes i grunnutdanningsopplæringen. Arbeidet skal blant annet resultere i en praktisk rettet veileder og inkluderer strategien universell utforming. 2004 - 2005
Område	Tiltak	Dep.	Beskrivelse
Andre samfunnsområder A1	Deltasenteret, støttesenter for deltakelse og tilgjengelighet	ASD	Deltasenteret er et stort kompetansesenter for deltakelse og tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne. Senteret ledes av et eget styre og er selvstendig innenfor de rammer som er lagt i helsehold til mål og verdier. Arbeidet ved Deltasenteret skal prinsipptenke universell utforming i tillegg til grunn. 2005
Andre samfunnsområder A2	Handlingsplan for universell utforming i standardisering	ASD	Utvikling av norske standarder som beskriver universell utforming og tilgjengelighet på flere fagområder forberes. Arbeidet samordnes med internasjonalt standardiseringsarbeid der dette er hensiktsmessig. Handlingsplanen finansieres av flere offentlige instanser. Tidligere har SOS bevilget et basisbeløp på 1,4 mill. Totalt budsjettanlegg er på 4,45 mill. 2004

**Regjeringens handlingsplan for
økt tilgjengelighet for personer med
nedsatt funksjonsevne**
Plan for universell utforming
innan viktige samfunnsområder

Emne	Tilføyelse	Ansvar	Beskrivelse
Andre samfunnsområder A 3	Styrket fokusering om funksjonshemning og funksjonshemmede barn i år	ASD	Femårigt satsings- og planprogram for Norges forskningsråd nr. 19. Satsingen er en oppfølging av St.meld. nr. 40 (2002-2003) hvor det varslas en omfattende utvidende forskningsplanens rolle for personer med nedsatt funksjonsevne. Programmet for denne satsingen inneholder bl.a. å sette søkelys på hva som skaper og reduserer barrierer mot deltakelse i vidtstand. ASD stifter tilførsel til 10 mill. kr. hvert år: 2004-2008.
Andre samfunnsområder A 4	Prioritere tilgjengelighet i mandatet til kommunale råd for funksjonshemmede	ASD	Arbeid med tilgjengelighet legges inn i mandatet/arbeidsinstruks i forslaget om kommunale råd for funksjonshemmede. 2004
Andre samfunnsområder A 5	Opplysningsvesenets sentraliseringsprosjekt som skal rapportere om situasjonen for funksjonshemmede	ASD	I 2004 arbeides videre med St.meld. nr. 40 (2002-2003) og nasjonal opplysningsvesenets sentraliseringsprosjekt som skal samle inn informasjon og utvikle verktøy for å rapportere om tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne innenfor på de ulike samfunnsområdene. Dette arbeidet også i innhentet kunnskap om hvordan tilgjengelighet utvikler seg innenfor de ulike sektorer. Del av 2004 års sats 5 mill. kroner til formålet. Fra 2005 er det årlige driftsbudsjettet for sentret økt til 7 mill. kroner.
Andre samfunnsområder A 6	Europisk handlingsplan for personer med redusert funksjonsevne	ASD	Norsk deltakelse som observatør i EU-kommisjonens komité for spørsmål som gjelder personer med nedsatt funksjonsevne. Tilgjengelighet prioriteres i planens 1. fase fra 2004-2005. 2004-2010
Andre samfunnsområder A 7	Funksjonshemmede muligheter i arbeid og utøvelse av valg og utøvelse av valg	ASD/KAD	Prosjektet utføres av Delta sentret. Målet med prosjektet er å øke tilgjengeligheten til valgkatalog, informasjon og politiske beslutningsprosesser. Det er så langt avsatt 1 mill. kroner til prosjektet som uttrykkes i samarbeid med KAD. 2005
Andre samfunnsområder A 8	Evaluering av tilbud til funksjonshemmede barn i barnehage	BFD	Høsten 2004 utarbeides en kunnskapsstatus for forskning om barn med funksjonshemning i barnehage, med særlig fokus på den innhøstet statusdelen av tilbudet. Dette skal danne grunnlag for eventuelt videre forskning og vurderinger. 2004
Andre samfunnsområder A 9	Universell utforming og folkehelsearbeid og folkehelsearbeid	HOD	Oppfølging av St.meld. nr. 16 (2002-2003) Resept for et sunnere Norge om mer aktiv bruk av samfunnsplanlegging etter plan- og bygningsskolen i forebyggende og helsefremmende arbeid. Utprøving av metodisk planverktøy U4 - 5 kommuner som samarbeider gjennom utdanningstilbud og veiledning om folkehelse og kommunal planlegging. 2005
Andre samfunnsområder A 10	Utredning av universell utforming som rettslig bindende	JD	Utredningen iverksett og finansiert av Systemvalget og Miljødepartementet over Handlingsprogram for universell utforming. Delutredninger videreføres i 2005. 2004
Andre samfunnsområder A 11	Styrket beredning for de viktigste funksjonshemmede på viktige	KAD	Prøveordning med testning av mobilitetsmidler på prøveordning fra 2004. Det vil bli foretatt en evaluering av denne prøveordningen. 2004

Område	Tittel	Oppg.	Beskrivelse
Andre samfunnsområder A 12	Styrket tilrettelegging for eldre og helsehjelpsmiddel (Gernsyn)	KKD	Det er vedtaket for et at allmennkrig og helsehjelpsmiddel (Gernsyn) skal gjeves tilgjengelig for eldre og helsehjelpsmiddel ved at NAK skal ta sikte på at alle programmet skal tekster. (henholdt til funksjonsskildre anordner på tideren 2003-2009 skal TV2 rettet seg i endringene) (idprogrammet mellom kl 18 og 21) (over dag for helsehjelpsmiddel. Dette gjelder programmet der bestilling er teknisk og praktisk midt i forhold til produksjonstid 2004-2009)
Andre samfunnsområder A 13	Den kulturelle skolesekken	KKD	Den kulturelle skolesekken skal omfatte alle elever i norsk grunnskole. Revisthet om universell utforming er viktig for å lykkes med denne intensjonen. Den kulturelle skolesekken evalueres i 2006, og universell utforming vil være i denne evalueringen 2006
Andre samfunnsområder A 14	Leser søker bok	KKD	Prosjektet er rettet mot utgivelse og tilrettelegging av litteratur for grupper som ikke tidligere har hatt et tilbud. Videreføring av pågående prosjekt 2004-2006
Andre samfunnsområder A 15	Informasjons- og opplæringsprogram for tilgjengelighet til bygninger og boliger	KKD	Satsingen inkluderer kurs for alle faggrupper involvert i bygging, blant annet gjennom bruk av veilederen Bygg for alle. Utøvere er Husetaneri og Statens Bygningstekniske etat. Arbeidet kopler også mot satsingen for kompetanseoppbygging i utdanningsinstitusjoner 2005
Andre samfunnsområder A 16	Utvikling av kurs for ansatte i offentlig sektor	MD	Kurset skal gi grunnleggende kunnskap om universell utforming og norsk politikk på området. På stedet regler for ulike muligheter for mennesker med funksjonshemning inngår i kurset. Utviklingsarbeidet skjer i samarbeid med Sosial- og helsedirektoratet og Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) 2004-2005
Andre samfunnsområder A 17	Samfunnsøkonomiske konsekvenser av universell utforming og tilgjengelighet	MD	For prosjekt for å utvikle foreliggende materiale og metodiske muligheter gjennomføres i 2004 2004-2005
Andre samfunnsområder A 18	Oppfølging av Miljøinformasjonsloven	MD	Miljøinformasjonsloven gir et allmennheten rett til å få miljøinformasjon fra privat og offentlig virksomhet, og inkluderer også opplysninger om sammenhengene mellom miljø, helse og helse. Tiltak i 2005 for å øke kunnskapen om loven 2005
Andre samfunnsområder A 19	Ny veileder til Utredningsinstruksen i staten	MOD	I ny veileder til Utredningsinstruksen vil det bli innarbeidet at konsekvenser for personer med nedsett funksjonsevne skal vurderes 2005
Andre samfunnsområder A 20	Revisjon av regelverket for offentlige anskaffelser	MOD	Med revisjon av anskaffelsesreglementet, blant annet på bakgrunn av innspillene til et nytt EU-direktiv, vil det bli satt stilling til hvordan prinsippet om universell utforming best kan tas inn i reglementet 2005-2006
Andre samfunnsområder A 21	Tiltaksplan for å rekruttere og beholde personer med nedsett funksjonsevne i offentlig sektor	MOD	Tiltaksplanen gjelder statlig sektor. Gjennomføring av universell utforming i statlig sektor vil være et vesentlig virkemiddel i mål og midler i tiltaksplanen, og den helges opp av utbedringsmidler i Statbygg 2005

**Regjeringens handlingsplan for
økt tilgjengelighet for personer med
nedsatt funksjonsevne**
Plan for universell utforming
Innen viktige samfunnsområder

Område	Titel	Dep.	Beskrivelse
Andre samfunnsområder A.22	Plappe av betydningen av tilgjengelighet som universell utforming i Utdanningsbrevet til fylkeskommunen	MOD	Universell utforming tar inn som en sentral ting. Fylkesmannens rolle som samarbeidspartner på tvers av kommunene. Utforming av utarbeidet samarbeid med departementenes fylkesmannsutvalg. 2005
Andre samfunnsområder A.23	Nyutviklingsprogram i Norsk Designråd	NHO	Forslag til nyutviklingsprogram med sterk profil på universell utforming, fremlagt av Norsk Designråd høsten 2004. Det vil danne grunnlaget for videreføring. 2005
Andre samfunnsområder A.24	Designåret 2005	NHO	Regjeringen har et år 2005 som offisielt designår. Universal utforming og FNs standarder for tilrettelegging for mennesker med funksjonshemming skal formidles som inspirasjon til produktutvikling. 2005
Andre samfunnsområder A.25	Råd for inkluderende opplæring	UFD	Råd for inkluderende opplæring er opprettet under Utdanningsdirektoratet. Rådet uttaler seg både til strategiske, organisatoriske og faglig spørsmål innenfor direktoratets arbeidsområder. Årlig budsjett for rådet er 800 000 kroner. 2004 – 2006
Andre samfunnsområder A.26	Program for digital kompetanse	UFD	Program for digital kompetanse ble opprettet i 2004 og har som målsetting å etablere digital kompetanse. Digital kompetanse skal bli sentralt i opplæringen på alle nivåer innen 2008, og berøres blant annet på grunnskol og universell utforming. Budsjettvarmen for 2004 var på 140 mill. kroner. 2004 – 2008
Koordinering og drift KQ.1	Løpende evaluering av handlingsplanen	MD	Forprosjekt hvor statistikkbase og program for evalueringer utvikles gjennomføres i 2004. 2004 – 2009
Koordinering og drift KQ.2	Samordning, koordinering, nettverksbygging og administrasjon	MD	Administrasjon og oppfølging av handlingsplan for økt tilgjengelighet og universell utforming. 2004 – 2009